

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra Muzikologie

Obsahová analýza hudobnej dramaturgie vybraných rozhlasových staníc

A content analysis of musical dramaturgy of selected radio
stations

Bakalárska práca

Kristína Fichelová

Vedúci práce: Mgr. Jan Blüml, Ph.D.

Študijný program: Uměnovědná studia

Olomouc 2022

Prehlasujem, že som túto prácu vypracovala samostatne a uviedla v nej všetky literárne a internetové zdroje, ktoré som použila.

V Olomouci dňa:

.....

Podpis

Rada by som poďakovala Mgr. Janu Blümlovi, Ph.D. za cenné rady pri vedení mojej bakalárskej práce. Takisto by som chcela poďakovať svojej rodine a priateľom, bez ktorých by som túto prácu nemohla dokončiť.

Obsah

Úvod.....	6
Stav bádania.....	7
1. Masové média.....	8
1.1. Vývojové etapy médií.....	8
1.2. Publikum	8
2. Rozhlas	9
2.1. Vznik rozhlasu	9
2.1.1. Výhody a nevýhody rozhlasu	10
2.2. Hudobná dramaturgia.....	11
2.3. Štát a rozhlas.....	12
2.3.1. Verejnoprávny rozhlas:	13
2.4. Program rozhlasu	13
2.5. Rozhlas po prevrate	14
3. Československý rozhlas.....	14
3.1. Začiatky Československého rozhlasu	14
3.2. Obdobie totalitného režimu	16
3.3. Nástup Normalizácie	16
3.4. Slobodný rozhlas	17
3.5. Radiožurnál	17
3.6. Rádio Slovensko	18
4. Výskumná časť bakalárskej práce	19
4.1. Charakteristika obsahovej analýzy.....	19
4.2. Ciele a hypotézy	21
5. Obsahová analýza	22
5.1. Český rozhlas Radiožurnál.....	22
5.1.1. Pondelok 3. 1. 2022	22
5.1.2. Utorok 4. 1. 2022	23
5.1.3. Streda 5. 1. 2022	24
5.1.4. Štvrtok 6. 1. 2022	25
5.1.5. Piatok 7. 1. 2022.....	26
5.1.6. Sobota 8. 1. 2022	27
5.1.7. Nedeľa 9. 1. 2022	28
5.2. Rádio Slovensko	29
5.2.1. Pondelok 3. 1. 2022	29

5.2.2.	Utorok 4. 1. 2022	30
5.2.3.	Streda 5. 1. 2022	32
5.2.4.	Štvrtok 6. 1. 2022	33
5.2.5.	Piatok 7. 1. 2022.....	34
5.2.6.	Sobota 8. 1. 2022	35
5.2.7.	Nedeľa 9. 1. 2022	36
5.3.	Komparácia	38
5.4.	Zhrnutie.....	41
6.	Interview	42
6.1.	Informácie získané rozhovorom	42
Záver	44
Zoznam použitých prameňov a literatúry	45
Prílohy	47
Summary	52
Résumé	53
Anotácia	54

Úvod

Predmetom bakalárskej práce je obsahová analýza hudobnej dramaturgie vybraných rozhlasových staníc. Zvolili sme si jednu slovenskú a jednu českú rozhlasovú stanicu. Konkrétne ide o Rádio Slovensko a Český rozhlas Radiožurnál, ktoré sú kompatibilné. Na základe zozbieraného playlistu v časovom rozpätí od 3. 1. 2022 do 9. 1. 2022 prevedieme metódu obsahovej analýzy a následne komparáciu.

Predtým, než sa ale dostaneme k obsahovej analýze playlistov oboch rozhlasových staníc a ich komparácii, najprv stručne v teoretickej časti zhrnieme dejiny masmédií. Zameriame sa na definovanie dôležitých pojmov, ktoré sú v spojitosti s touto prácou významné. Spomenieme aj dôležitosť publika a spôsob, akým si ho médiá dokážu získať. Následne prejdeme k histórii vzniku rozhlasu. Uvedieme, aké výhody ale aj nevýhody sa spájajú s týmto novodobým médiom. Nevynecháme ani dôležitosť opísania hudobnej dramaturgie a verejnoprávneho rozhlasu, ktoré sú pre túto prácu podstatné. Po týchto všeobecných informáciách prejdeme k histórii Československého rozhlasu od úplných začiatkov až k slobodnému rozhlasu. V závere teoretickej časti sa zameriame na rozhlasové stanice, ktoré sme si vybrala na obsahovú analýzu. Nájdeme tu opis fungovania rádia Slovensko aj Radiožurnálu. V celej teoretickej časti sme vychádzali prevažne z domácej alebo zahraničnej literatúry. Niektoré informácie sme doplnili vďaka elektronickým zdrojom.

Keď už prejdeme k praktickej časti, budem postupovať najprv definovaním obsahovej analýzy a jednotlivých krokov, akými budeme v práci postupovať. Stanovíme si ciele a hypotézy, ktoré v závere práce zhrnieme. Pomocou zozbieraného playlistu vybraných staníc prevedieme obsahovú analýzu. Playlist sme získali prostredníctvom online dostupného archívu playlistov oboch staníc v dátume od 3. 1. 2022 do 9. 1. 2022. Budeme sa zameriavať na otázky týkajúce sa samotného výberu repertoáru, pomer zahraničných skladieb oproti českým a slovenským atď. Po analýze oboch staníc ich navzájom porovnáme. Zhodnotíme rozdiely a podobnosti sledovaných rádií. Okrem toho v praktickej časti uvedieme aj rozhovor s odborným hudobným dramaturgom Rádia Slovensko, Rastom Očenášom.

Neodmysliteľnou súčasťou práce je aj stav bádania. V tejto časti sú zhrnuté publikácie, ktoré sa vzťahujú k tematike práce. Predovšetkým ide o publikácie týkajúce sa médií a rozhlasu, pretože na tému zameranú k analýze playlistov nebola zatiaľ vydaná literatúra, ktorá by nám k tejto práci prispela.

Stav bádania

Táto práca má za cieľ prispieť k skúmaniu česko-slovenského mediálneho diskurzu v súčasnosti a k vyskúmaniu hudobnej reprezentácie v tejto ére. K témam ako sú masové médií, hudobná dramaturgia a rozhlas sa vzťahuje veľké množstvo literatúry. Našli sme publikácie, kde boli jednotlivé z týchto tém spomenuté len okrajovo. Ale našli sme aj také, kde naopak informácie k danej problematike boli o niečo podrobnejšie. Najčastejšie sa knihy zameriavali na charakteristiku masových médií. Často sa spomínal ich nesmierny význam v modernej spoločnosti a takisto vplyv a moc, akú média v sebe skrývajú. Tematika rozhlasu bola často v spojitosti práve s médiami. Pod rozhlasové publikácie spadali aj charakteristiky jednotlivých úzko súvisiacich pojmov ako verejnoprávny rozhlas alebo hudobná dramaturgia. V úvode práce, kde sme sa zamerali na stručnú charakteristiku masových médií, sme čerpali najmä z knihy odborníka na filmové a mediálne štúdiá Graeme Burtona a teoretika médií Jana Jiraka *Úvod do studia médií*.¹ Kniha detailne zhŕňa poznatky zo štúdiá médií a zameriava sa na výklad toho, akú úlohu zohrávajú v spoločnosti. Vysvetľuje aj rôzne postupy, ktorými je možné média skúmať a analyzovať ich obsahy. V tomto ohľade bola prínosom predovšetkým prvá kapitola, kde sa zameriavali na význam štúdiá médií. Významná bola aj druhá kapitola, spôsob štúdiá médií, kde sa spomína obsahová analýza, ktorú v tejto práci využijeme. A štvrtá kapitola prispela v práci informáciami o rozhlase. K definovaniu publika nám pomohla kniha *Psychológia médií*² od E. Hradiskej, S. Brečku a Z. Vybírala. Táto publikácia je obzvlášť významná pre každý spoločenskovedný obor, ktorý má v záujme práce skúmanie akýchkoľvek médií. Ďalšou dôležitou publikáciou pre našu prácu je kniha *Od tamtamov po internet*³ od Samuela Brečku s kolektívom. Kniha zachytáva vývoj komunikácie od počiatkov, ako je vznik písma, až po súčasnú modernú internetovú éru. K našej práci prispela predovšetkým charakteristikou rozhlasových médií. Čo sa týka informácii o Československom rozhlase od úplných začiatkov až k súčasnosti, najprínosnejšou bola kniha Evy Ješutovej a kolektívu autorov s názvom *Od mikrofónu k poslucháčom: Z osmi desiatich rokov Českého rozhlasu*.⁴ V deviatich kapitolách sa postupne rozpisujú deviat autori o jednotlivých etapách vývoja a diania v rozhlase. Kniha vyšla pri príležitosti 80. výročia založenia Českého rozhlasu a približuje čitateľovi významné momenty z prvých pokusov o vysielanie až po súčasné fungovanie Českého rozhlasu. Ide o rozsiahle a veľmi detailné dielo, ktoré významne prispelo k tejto práci. Na charakteristiku rozhlasových staníc, ktoré sú predmetom obsahovej analýzy, sme využili oficiálne webové stránky Rádia Slovensko⁵ a Českého rozhlasu Radiožurnál.⁶ K popisu metódy obsahovej analýzy sme sa obrátili na *Berelsonovo vymezení obsahové analýzy jako metody*⁷ dostupnej

¹ Graeme, Burton, Jirak, Jan. *Úvod do studia médií* (Brno: Barrister & Principal, 2001).

² Hradiská, Elena, Brečka, Samuel, Vybíral, Zbyněk. *Psychológia médií* (Bratislava: Eurokódex, 2009).

³ Brečka, Samuel a kolektív. *Od tamtamov po internet* (Bratislava: Eurokódex, 2009).

⁴ Ješutová, Eva a kolektív. *Od mikrofónu k poslucháčom* (Praha: Český rozhlas, 2003).

⁵ Oficiálny web Rádia Slovensko: <https://slovensko.rtvs.sk/>

⁶ Oficiálny web Českého rozhlasu Radiožurnál: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/>

⁷ Musil, Jiří V. „Berelsonovo Vymezení Obsahové Analýzy Jako Metody.“ *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* 8, no. 2 (1972): 214–17. [Cit. 23. 4. 2022] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41128494>.

zo Sociologického časopisu online. Nenašli sme žiadne podobné práce so zameraním na analýzu hudobného playlistu rozhlasových staníc.

1. Masové média

Je všeobecne známe, že média alebo konkrétne masová komunikácia, sa stali neodmysliteľnou súčasťou života spoločnosti. Či už hovoríme o čítaní novín, kníh, časopisov, alebo o sledovaní televíznych programov, navštevovaní kín, internetu a počúvaní rozhlasu. Všetky tieto prostriedky zabezpečujú výmenu informácií a rôznych foriem obsahu. A to priamo do pohodlia našich domovov. Média majú v modernej spoločnosti silný význam. Sú určitým zdrojom moci. Dokážu ovplyvňovať, ovládať a presadzovať inovácie v spoločnosti. Ich jednoduché používanie a dostupnosť umožňuje rýchle šírenie informácií. Sú primárnym kľúčom k sláve a poskytujú priestor k vystupovaniu na verejnosti. Predstavujú aj jedno z najväčších priemyselných odvetví, ktoré ponúka mnoho pracovných príležitostí.⁸

1.1. Vývojové etapy médií

V učebniciach alebo aj rôznych vedeckých prácach by sme našli mnoho rozličných členení vývoja médií. Jedno z nich (napr. Pross, 1972, podľa Stöber, 2003, 13 – 15) člení média na primárne, sekundárne, terciárne a kvartové.⁹

Primárne média zahŕňajú orálnu kultúru kam spadá predovšetkým divadlo. Tento druh médií fungoval asi do roku 1500. Medzi rokmi 1500 až 1900 sa do popredia dostávajú tlačové média, inak nazývané aj sekundárne. Boli hrozbou pre vládnucich a tak ako reakcia na ne vzniká cenzúra. Tlačové média a predovšetkým noviny, boli obrovským krokom k zrodu demokracie. V poradí ďalšie, terciárne média, sa nazývajú aj elektronické média. Tam už spadá nám všetko známe a blízke. Film, fotografia, rozhlas aj televízia. Spĺňajú predovšetkým zábavnú funkciu. Nastala doba, kedy sa divadlo dostalo do úpadku a telefón náhradou za list. A nakoniec kvartové alebo substitučné média, čo sú multimédia od roku 2000.

1.2. Publikum

Publikum predstavuje súbor jedincov, ktorí sa dostávajú či už príležitostne alebo sústavne do styku s médiami. Jednou z veľmi dôležitých povinností médií je nutnosť zaoberať sa publikom. A to z viacerých dôvodov. Napríklad zistenie počtu poslucháčov konkrétnej rozhlasovej stanice. Tento dôležitý faktor poukazuje na to, koľko potencionálnych príjemcov môže inzercia osloviť. Prečo je práve toto zistenie jedno z tých najdôležitejších? Pretože od neho závisí finančný príjem týchto médií. Čím viac teda poslucháčov venuje svoju pozornosť a čas určitej rozhlasovej stanice, tým je vyšší ich príjem. Zároveň publikum dokáže hodnotiť a poskytovať spätnú väzbu. Vďaka tomu vedia médiá prispôbiť obsah publiku. A keďže ich hlavným cieľom je vo väčšine prípadov osloviť čo najširšie publikum, snažia sa svojim poslucháčom poskytovať obsah, ktorý ich zaujme. Toto poznanie je dôležité pre

⁸ McQuail, Denis. *Úvod do teórie masovej komunikácie* (Praha: Portál, 1999), 21.

⁹ Brečka, Samuel a kolektív. *Od tamtamov po internet* (Bratislava: Eurokódex, 2009), 16.

samotné médiá a na starosti to majú práve tvorcovia mediálnych produktov a mediálny producenti. Publikum je veľmi premenlivé a je dôležité pravidelne sledovať jeho obmeny.¹⁰

Ako bolo už vyššie spomenuté, pre každé jedno médium je dôležité publikum pre jeho finančný profit. Z tohto dôvodu je potrebné si dopredu dobre premyslieť, na akú skupinu ľudí sa zameria. Spadajú tam faktory ako životný štýl, potreby konkrétneho publika, ich záujmy, záľuby a podobne. Pre zistenie týchto údajov je nutné podniknúť prieskum trhu. Prieskum trhu poskytuje informácie o rôznych záujmoch ľudí a určitom spoločenskom chovaní. Prinesie odpoveď aj o produktoch, ktorým dávajú ľudia prednosť. Vďaka takémuto prieskumu je možné určiť cieľové publikum. Po vybraní cieľovej skupiny je na rada vedieť, ako ho osloviť. Treba s ním nadviazať kontakt a prebudiť v ňom záujem či už verbálnym alebo neverbálnym spôsobom. Hlavným cieľom tohto prihovorenia sa k divákovi je prebudiť v nich pocit stotožnenia. Snaží sa šíriť zaujímavé informácie často takým spôsobom, aby boli ľahko zrozumiteľné. Jazykovo sa prispôsobuje vekovým kategóriám a ich štýlu komunikácie. Dobrou stratégiou pre každé médium je nechať priestor publiku na vytvorenie si vlastného názoru. Nepresviedčať ho. Byť objektívnym a neutrálnym. Oslovenie publika môže byť rôznym spôsobom. Prostredníctvom časopisov, televíznych programov, rozhlasových vysielaní alebo reklám. Niektoré z týchto oslovení sú výraznejšie než iné. Pri televíznom alebo rozhlasovom spravodajstve vieme po istom čase veľmi rýchlo a jednoducho rozpoznať hlas, ktorý k nám prehovára. V reklamách nás oslovujú rôzne hlasy, keď hovoríme o reklamných blokoch v rozhlase alebo televízii. Niektoré reklamy sú pomerne nenápadné zatiaľ čo iné dokážu pôsobiť vtieravo, niekedy až otravne. Oslovenia môžu byť mierené na širokú skupinu ľudí alebo sú mierené pre konkrétnu skupinu, napríklad pre mladé dievčenské publikum. Spôsob tohto oslovenia postaví príjemcu do určitej polohy a do určitého vzťahu voči textu.¹¹

2. Rozhlas

2.1. Vznik rozhlasu

V 19. storočí vynálezy umožnili mohutný rozvoj priemyslu. Priemyselné potreby ale podnecovali bádateľov k tomu, aby hľadali nové prostriedky, ktoré by dokázali zdokonaľiť priemyselnú výrobu. Pozornosť upútala zrovna elektrina, ktorá vo veľkej miere ovplyvnila život ľudí, charakter výroby aj dopravu. V elektrickom prúde bol aj obrovský potenciál v okamžitom prenose informácii aj na veľké vzdialenosti. Prvým takýmto vynálezom na šírenie komunikácie bol telegraf. Telegraf je prístrojom od Samuela Morseho, ktorý slúžil na kódovanie informácii. Fungoval tak, že sa jednotlivé písmená abecedy tvorili pomocou bodiek a čiarok a posielali sa v podobe elektrických impulzov po drôte na diaľku. Ešte v tom istom storočí pribudol telefón.

¹⁰ Hradiská, Elena, Brečka, Samuel, Vybíral, Zbyněk. *Psychológia médií* (Bratislava: Eurokódex, 2009), 247.

¹¹ Burton, Graeme, Jiráček, Jan. *Úvod do studia médií* (Brno: Barrister y Principal, 2001), 329.

Ten umožňuje po drôte verbálnu komunikáciu.¹² Rozhlasové stanice sa začali v európskych krajinách šíriť začiatkom 20. rokov dvadsiateho storočia. Spočiatku fungovali predovšetkým súkromné stanice. Bolo to z dôvodu slabej kvality prenášaného signálu. Ako plynul čas sa zdokonaľovala aj vysielacia a prijímacia technika. Dnes zaradujeme rozhlas k jedným z hlavných šíriteľov hudby medzi ľudí a vo všeobecnosti kultúry. Jeho šírenie je jednoduché, rýchle, lacné a ľahko dostupné ľuďom na celom svete. Má priam až masový dosah. Nie je len skvelým zdrojom zábavy a poučení, ale aj obľúbeným prostriedkom k šíreniu propagandy. Okamžite oň svoj záujem prejavili politici v demokratických aj totalitných štátoch. Ale od úplných začiatkov je hudba hlavným programovým artiklom.

2.1.1. Výhody a nevýhody rozhlasu

Hudba sa vďaka rozhlasu stala všadeprítomnou. Ku stretu diváka s hudbou už nie je nutná návšteva koncertu. Hudba príde za ním. No je to za cenu stratenia autentického kontaktu so samotným výkonom interpreta a živého vystúpenia. Zároveň štúdiové nahrávky, ktoré sú šírené prostredníctvom rozhlasu medzi ľuďmi, v nás dokážu vytvárať takmer nereálne očakávanie. V nahrávacom štúdiu sa dá vytvoriť takmer bezchybná perfektná nahrávka. Zatiaľ čo naživo je dosiahnutie takejto dokonalej štúdiovkej verzie len zriedkavé. Môže to vyvolať sklamanie u niektorých z divákov. Na dokonalej nahrávke sa okrem samotného interpreta podieľa aj režisér a zvukový technik. Umožňuje to aj predovšetkým vyspelosť nahrávacej techniky. V oblasti nahrávania hudby ponúka celkom nové možnosti. Umiestnením snímačov zvuku možno docieľiť ideálnej počuteľnosti. Dokáže vytvoriť korekciu celkového zvukového obrazu. Vie zmeniť priestor nahrávania, tzv. umelý priestor. Vyvoláva v poslucháčoch ilúziu, že priestor, v ktorom sa skladba nahrávala bol buď koncertnou sieňou, veľkou sálou alebo naopak komornou miestnosťou. V divákovi vytvorí pocit, že je interpret v ich tesnej blízkosti alebo od neho vzdialený. Zvuk sa môže pohybovať rôznymi smermi. Syntetickú hudbu možno produkovať v elektroakustických laboratóriách. Vzniká pomocou prístrojov. Populárnou je aj playbacková technika. K existujúcemu hudobnému základu sa pridávajú ďalšie hudobné prvky. Môžu to byť hlasy alebo hudobné nástroje. Týmito príkladmi sa dá povedať, že hudobná technika predbehla naše návyky v oblasti hudobného myslenia.¹³ Vo sfére počúvania aj tvorby poskytuje viac než sme schopní prijať. Nech sú ale zvukové nahrávky akokoľvek dokonalé, platí sa za ne stratou zrakového vnemu. Priamy kontakt medzi interpretom a poslucháčom, ako tomu je na koncerte, neexistuje. Divák nie je súčasťou publika. Stráca kontakt s obecnstvom a prichádza o tú obrovskú energiu a atmosféru, ktorú takéto udalosti poskytujú. Ocitáva sa v akomsi vlastnom svete. Pri počúvaní rozhlasu v priestore a nie prostredníctvom slúchadiel, vstupujú do tohto kontaktu aj okolité vplyvy. Jedným z hlavných takýchto vplyvov je ruch. To dokáže hudbu, ktorá je inak určená na sústredené počúvanie, presunúť do pozície zvukovej kulisy. To v nás vytvára zvyk počúvať hudbu povrchovo. Z tohto všetkého, čo sme teraz spomenuli vyplýva negatívna stránka rozhlasu. A to, že sa z hudby stalo výhradne auditívne umenie.

¹² Brečka, *Od tamtamov po internet*, 229.

¹³ Burlas, Ladislav. *Pohľady na súčasnú slovenskú hudobnú kultúru* (Bratislava: Opus, 1987), 166.

Rozhlas v súčasnosti využíva paralelnú tvorbu programov. To znamená, že sa jednotlivé hudobné relácie členia buď podľa žánrov hudby alebo poslucháčskych nárokov. Sú rádiá zamerané na šírenie aktuálnej populárnej hudby, rockové rádiá, rádiá zamerané na alternatívnu hudbu, podporujúce predovšetkým domácich interpretov alebo rádiá, ktoré prehrávajú hudbu predovšetkým z rokov minulých. A to zďaleka nie sú všetky. Rozhlas sa stal najväčším konzumentom a šíriteľom súčasnej hudobnej tvorby.¹⁴ Nie len že sprostredkúva ľuďom nové alebo obľúbené skladba, povzbudzuje k vzniku ďalších nových hudobných diel. A to v oblasti populárnej hudby, orchestrálnej, symfonickej aj komornej. Je skvelým priestorom pre zviditeľnenie interpreta alebo skupiny. Či už prostredníctvom reklamy (napr. propagovanie turné alebo blízkych koncertov a vystúpení), jednoduchým odohraním ich skladieb alebo vedením živého rozhovoru. Je dôležitým informátorom aktuálneho hudobného života. To platí pre domácu aj zahraničnú scénu. Rozhlas venuje aj pomerne veľkú pozornosť miestnym tradíciám, ľudovej hudbe a domácej tvorbe. Často tieto jednotlivé žánre kombinuje, vďaka čomu je škála hudobných programov veľmi pestrá. Kvôli tomu môže občas vzniknúť problém takzvaného nespokojného poslucháča. Dôležitou úlohou rozhlasu je akceptovať všetky hudobné žánre a ich spoločenskú obľúbenosť, čím sa dokáže dostať to sporu s vkusom jednotlivcov. Dokázať toto napätie dostať do akejsi rovnováhy je dôkazom vyspelosti a talentu hudobných redaktorov. Okrem iného je rozhlas aj skvelou platformou na šírenie hudobnej výchovy. Môže vysielat' rôzne hudobnovýchovné alebo hudobno-vzdelávacie relácie a programy určené pre deti, mládež alebo dospelých.

2.2. Hudobná dramaturgia

Slovné spojenie hudobná dramaturgia sa používa len u nás. V zahraničí by sme sa stretli s termínmi ako programová koncepcia, tvorba koncertných programov alebo repertoárový plán a podobne. Samotný pojem dramaturgia je ale známy už od Antiky. Predstavuje spôsob tvorby antickej drámy. Hudobná dramaturgia ale označuje spôsob výberu skladieb a ich následné zaradenie do repertoáru. Úlohou dramaturga je prostredníctvom tohto repertoáru reprezentovať spoločenské záujmy. Je hlavným určujúcim toho, aká tvorba vstúpi do aktuálneho umeleckého diania. Rozhoduje, čo by malo na základe spoločenských potrieb vzniknúť, čo naopak nie a aké diela by sa mali tvoriť. Dramaturg by mal byť osobou vzdelanou a odborne pripravenou s praktickými skúsenosťami. Ide o veľmi tvorivú prácu, ktorá vyžaduje kreativitu, vynachádzavosť a silnú iniciatívu. Dôležitým faktorom je to, že ako spoločnosť nie sme úplne jednotní. Všetci sme individuálni a individuálny je aj náš hudobný vkus. Spoločnosť má rôzne požiadavky a nároky na dramaturgov, mnohokrát aj protichodné. Okrem nárokov spoločnosti sem vstupujú aj nároky interpretov, skladateľov, orchestrov alebo rôznych súborov. A napokon nemôžeme vynechať ekonomické limity. Dramaturgia sa aj napriek štedrým prostriedkom spoločnosti na podporu umeleckej prevádzky musí držať pri zemi.

¹⁴ Burtas, *Pohľady na súčasnú slovenskú hudobnú kultúru*, 167.

Dramaturg tvorí programy a dramaturgickú koncepciu, ktoré musí vedieť odôvodniť, niekedy aj obhájiť. Snaží sa vyhľadať správne alternatívy a kompromisy v spleti všetkých rôznych požiadaviek. Je nutné uvažovať o aktuálnych hodnotách minulosti a nie len o súčasnej hudobnej kultúre alebo prognózach do budúcnosti. Kontakt s minulosťou je veľmi dôležitý. Veď práve mnohí umelci aj v dnešnej dobe zvyknú čerpať inšpirácie práve z hudby rokov minulých. Tak, ako sa dokážu vrátiť módné trendy je to podobne aj s hudbou.

Nestačí byť len šikovným prevádzkarom, dôležité pre správneho súčasného dramaturga je aj citlivo vnímať všetky umelecké a spoločenské procesy. To platí ako pri práci s dramaturgiou vážnej tak aj populárnej hudby. Pri populárnej hudbe ide oproti vážnej hudbe často o problém lacného spoločenského úspechu a komercie. Do pozadia sa dostávajú výkony skladateľa a textára kvôli kritériu atraktívnosti výkonu inštrumentálneho alebo speváckeho. V oblasti ľudovej hudby alebo folklóru sa uplatňuje dramaturgia tradičnej ľudovej hudby. Vďaka tomu sa neustále oživuje folklórna tradícia. Pre dramaturga je v takomto prípade nutné štúdium a znalosť dokumentárnych záznamov, ľudových hudobných nástrojov, skladieb aj tancov. Na základe týchto znalostí dokáže do tradičnej sféry priniesť niečo nové tak, aby nová štylizácia ľudovej hudby bola aktuálna a umelecká.

Aktívna dramaturgia využíva umenie kompromisu. Musí vedieť správne narábať s komplexom spoločenských funkcií. Dramaturg si nevolí cestu lacného úspechu ale náročnú a spoločensky zodpovednú prácu. V prípade, že sa v hudbe zhromažďujú viaceré funkcie súbežne ako estetický zážitok, zábava, výrazovosť a pod., dramaturgia zaistuje súhrnné formatívne pôsobenie na človeka. Požiadavka formatívneho pôsobenia predstavuje komplexný charakter. Reprodukujú a inovujú oblasť estetického osvojenia si sveta. Aktívna dramaturgia sa realizuje v požiadavkách na poznanie svetových aj domácich, minulých aj prítomných umeleckých hodnôt. Vzbudzuje záujem o hudobné umenie napríklad prostredníctvom hudobných festivalov. Hudbu spája aj s iným umením, či už s hovoreným slovom, dramatickým umením, výtvarným alebo architektúrou. Vďaka tomu môže vytvárať komplexnejšie útvary a programy. Proces šírenia hudby si dnes už bez dramaturgie ani nevieme predstaviť.¹⁵

2.3. Štát a rozhlas

Štát mal vo sfére rozhlasu pomerne dôležitú funkciu a to ako kontrolór alebo podielnik. Aj v Spojených štátoch sledovali rozhlasovú činnosť štátne inštitúcie. Ich hlavným zameraním bolo udeľovanie licencií a dávať pozor na dodržiavanie zákonov. Európska štátna inštitúcia sa skôr zúčastňovala na riadení činnosti rodiacich sa rozhlasových staníc. To z dôvodov politických, hospodárskych aj technických. Kontrola rozhlasu v Európe prevládala kvôli obavám o zneužitie rozhlasového vysielania predovšetkým v povojnovom období. V porovnaní s Amerikou, kde prevládalo voľné podnikanie, v Európe vládla podozrievavosť. Tá priviedla európske štáty k tomu, že presadzovali svoje zastúpenia vo vedeniach rozhlasových spoločností a odlišovala sa len miera ich vplyvu. V Británii sa kvôli

¹⁵ Burlas, *Pohľady na súčasnú slovenskú hudobnú kultúru*, 175–179.

obrovskému záujmu o vysielanie rozhodlo, že bude vysielat' len jedna spoločnosť. Toto rozhodnutie vykonali na základe spravodlivosti pre všetkých občanov. Pod kontrolou ju mala Britská poštová správa. Týmto rozhodnutím inšpirovali aj ďalšie krajiny v Európe. V jednotlivých krajinách bol zabezpečený bol aj monopol pre rozhlasové spoločnosti na tvorbu rozhlasových relácií. Napriek tomu sa stále zachovali aj súkromné spoločnosti (napr. vo Francúzsku bolo v roku 1933 až 12 súkromných rozhlasových staníc). Aj napriek kontrole a spolupráci na riadení rozhlasu štátom sa európske rozhlasové stanice vzniknuté v 20. rokoch dvadsiateho storočia tešili pomerne veľkej voľnosti.

2.3.1. Verejnoprávny rozhlas:

K značnému uvoľneniu štátneho vplyvu na rozhlas došlo najskôr vo Veľkej Británii. Stalo sa tak z predpokladov, že rozhlas dokáže nadobudnúť silný politický význam. Z toho dôvodu nikto nechcel, aby sa ho zmocnili oponenti. Britskí politici sa zhodli na tom, že najlepšie bude, ak sa o vysielanie bude starať len jedna verejná korporácia. Zásah politických strán, v zmysle kontroly vysielania, nebude možný. Tak sa zmenilo zo súkromnej inštitúcie na verejnoprávnu v roku 1927 BBC. Namiesto British Broadcasting Company začala fungovať pod názvom British Broadcasting Corporation. Kráľovská Charta stanovovala jej podmienky a o vedenie sa staral zbor guvernérov menovaný kráľom. Z BBC sa stal majetok verejnosti. Hlavnou úlohou bolo uspokojiť požiadavky verejnosti a to každej skupiny obyvateľov. Týmto sa BBC stala vzorom aj pre iné rozhlasové spoločnosti po celom svete. Zaujímavosťou je ale napríklad to, že v Spojených štátoch pristúpili k tomuto rozhodnutiu až po uplynutí štyridsiatich rokov. Prezident Johnson v novembri 1967 podpísal zákon, na základe ktorého začala svoje pôsobenie spoločnosť National Public Radio (NPR).¹⁶

2.4. Program rozhlasu

Rozhlas veľmi rýchlo prekonal obdobie, za ktoré sa považoval len za atrakciu a stal sa svojbytným plnohodnotným prvkom kultúry. Stal sa poskytovateľom informácií a správ zo sveta diania, ale tým, že bol závislý od tlačových agentúr noviny ešte nepredstihol. Bol obrovským prínosom do oblasti publicistiky. Prinášal tam nové a originálne témy lákavým spracovaním formou rozhlasových reportáží alebo pásiem. Niekoľko rozhlasových spoločností rozbehlo aj vysielanie pre školy a podporili tak vzdelanie študentov. Pre mikrofón bolo stále jednoduchšie dostať sa aj medzi športoviská, vďaka čomu rozvinuli divákmi dodnes veľmi obľúbené športové prenosy. Obľúbenou sa stala aj rozhlasová hra, ktorá zaujala miesto vo sfére umelecko-slovesného vysielania rozhlasu. Ale samozrejme najväčším a najdôležitejším zameraním každej rozhlasovej spoločnosti je hudba. Spočiatku dávali rozhlasové stanice hlavne prednosť šíreniu hudby klasickej. Veľmi často sa vysielali opery. Populárna hudba sa vtedy v hudobných repertoároch objavila len málokedy.¹⁷ Dnes môžeme tvrdiť, že to funguje celkom opačne a len málokedy sa stretne v rádiu s hudbou s vážnou hudbou. Prvenstvo prevzala zrovna populárna hudba, ktorej v začiatkoch nebolo umožnené naplno „zažiarit“. Treba ale dodať, že

¹⁶ Brečka, *Od tamtamov po internet*, 234–236.

¹⁷ Máme na mysli úplné začiatky rozhlasového vysielania tzn. 20. roky dvadsiateho storočia.

toto patrí predovšetkým pre európsky kontinent. Čo sa týka Spojených štátov amerických, tam naopak populárna hudba bola už v 20. rokoch dvadsiateho storočia hlavnou zložkou vysielania. Dôležitej role sa zhostil aj rozhlasový orchester. Šlo skôr o menšie prevádzkové telesá, ktoré divákovi poskytovali hudobné zážitky rôznych žánrov. Zamerali sa na symfonickú tvorbu menej náročných skladieb. Ale niektoré orchestre sa dokázali zaradiť medzi svetovú špičku.¹⁸ Úspechom rozhlasu bolo aj rozbehnutie spoluprác v oblasti hudby s festivalovými organizáciami, koncertami a predstaveniami rôzneho druhu. Divákovi boli následne takéto udalosti sprístupnené rádioprijímačom a to najmä v strednej Európe.¹⁹

2.5. Rozhlas po prevrate

Nedostatok slobodného prejavu v konaní, pohybe aj názoroch v ľuďoch v sovietskom bloku vyvolávalo nespokojnosť. Tá občas vyústila k prepuknutiu nahromadeného odporu. Na našom území konkrétne za čias Československa v roku 1968. No zdanlivo tieto udalosti neprinesli hneď také výsledky, aké spoločnosť očakávala. Až v polovici 80. rokov sa situačná kríza začala prehlbovať a vyústilo to až pádom komunistických režimov v celej Európe. Jedným z prvých poprevratných opatrení bolo zrušenie cenzúry vo všetkých krajinách. Pádom komunistických strán automaticky zanikol aj ich vplyv na rozhlas. S riešením, ako teraz má rozhlas vyzeráť a fungovať, prišli západné európske krajiny. Rozhlas sa mal stať verejnoprávnou inštitúciou. Prvý zákon s takýmto vymedzením o postavení rozhlasu prijalo Slovensko v máji 1991. Bol to jednoduchší krok k verejnoprávnym rozhlasom. Ukázalo sa, že viaceré krajiny ale nedokázali oceniť význam takéhoto fungovania rozhlasu. V strednej a východnej Európe dali súkromným rozhlasovým staniciam prednosť skôr, než sa verejnoprávne stihli udomáčniť. Verejnoprávne stanice nepovažovali za kultúrno prínosné. Dlho netrvalo a podobný názor sa začal objavovať aj v západnej Európe. Počúvanosť programov vo verejnoprávných staniciach začala rapídne klesať a to podporilo tento názor. Ale napriek tomu nepodstúpili zmenu k súkromným rozhlasovým staniciam. Rozhodli sa o oživenie programov tak, aby prilákali čo najviac divákov. Verili, že súkromné stanice s ich stereotypným prístupom sú pre divákov dočasným záujmom a že sa takýchto programov rýchlo nasýtia. Tak stavili radšej na kvalitu relácii vo verejnoprávnom rozhlase a do istej miery mali aj pravdu.

3. Československý rozhlas

3.1. Začiatky Československého rozhlasu

Celosvetovo prvou rozhlasovou stanicou sa stala KDKA v Spojených štátoch amerických so sídlom v Pittsburghu. Jej pôsobenie začalo v roku 1920. Ako prvou rozhlasovou spoločnosťou na Európskom kontinente sa stala British Broadcasting Company (neskôr Corporation) známa pod skratkou BBC. Napriek tomu patrí

¹⁸ Napr.: Symfonický orchester BBC, Orchester NBC, Symfonický orchester Bavorského rozhlasu.

¹⁹ Brečka, *Od tamtamov po internet*, 237.

Československo k najstarším krajinám sveta, ktoré začali s rozhlasovým vysielaním. Pravidelné vysielanie bolo zahájené dňa 18. mája 1923 o 20:15 hodine. Oznamoval jeden z najstarších časopisov Radioamatér, ktorý sa zaoberal amatérskym rozhlasovým vysielaním.

„Od poloviny května máme pravidelné české rozesílání mluvy a hudby, český broadcasting. Jsou to prozatím jen zkoušky, ale jsou pořádány pravidelně a hlavně něco již se konečně děje, co jest patrně navenek a čemu mohou být svědky obyčejní smrtelníci. Firmy, které se ucházejí o získání výhradního práva na dovoz a výrobu radiopřístrojů, získaly na svou stranu obezřetně Spolek českých žurnalistů jakožto činitele, který může určitým záměrům přispěti příznivými novinovými referáty, je-li sám přímo ve věci zainteresován. V Praze v kinu Spolku českých žurnalistů Sanssouci instalována přijímací stanice, která zachycuje a v hledišti biva hlasitě reprodukuje hudební přenosy, vysílané zprvu z poštovní stanice kbelské.“²⁰ (citované z: Radioamatér, roč. 1, 1923, č. 1, s. 25)

V predmníchovskom období mala na starosti československú rozhlasovú činnosť spoločnosť s.r.o. Radiojournal, ktorá sídlila v Prahe. Prvé kancelárie si táto spoločnosť zriadila v úradných miestnostiach Radioslavia. Predpokladalo sa, že tieto miestnosti budú slúžiť aj k vybudovaniu vysielacieho štúdia. Nikdy však nedošlo k linkovému prepojeniu s kbelskou stanicou, takže štúdio tam zriadené byť nemohlo. V júli 1923 ministerstvo vnútra poskytlo spoločnosti Radiojournal k dispozícii kbelskú stanicu. Slúžiť mala k tvorbe programov, koncertov, prednášok, k šíreniu správ a udalostí. Na stanici v Kbelích sa vysielalo pravidelne, ako bolo už vyššie spomenuté, od 18. mája 1923. Stanica ale nebola ideálnym miestom na vysielanie z niekoľkých dôvodov. Bola pomerne ďaleko od kultúrneho a spoločenského centra. Účinkujúci, ktorí sa mali dostaviť na vysielanie, mali sťažený prístup kvôli komplikovanej hromadnej doprave na toto územie. A okrem toho bola na kbelskom letisku zriadená telegrafná vysielacia stanica na vysielanie meteorologických správ pre letecké služby. To aj po technických úpravách narušovalo počúvanie programov. Zásadne sa to zmenilo v roku 1924, kedy zrekonštruovali vysielaciu a definitívne sa zamerali na rádiotelefonické pôsobenie. Stanica sa využívala do februára 1925 a potom jej funkciu prevzala stanica v Strašnicích. Priestor v malom drevenom dome nebol ale dostačujúci a nezmestili by sa tam všetci účastníci ani pracovníci vysielania. V núdzovej situácii im pomohol skautský stan, ktorý sa nachádzal v blízkosti tejto stanice. Tento stan sa nakoniec stal prvým štúdiom českého rozhlasu.²¹

V roku 1926 otvorila svoju pobočku v Bratislave a o rok neskôr v Košiciach. V prvých rokoch fungovania, teda začiatkom 20. rokov, mal rozhlas mimorozhlasovú kultúrnu produkciu. Koncom 20. rokov už ale začal rozvíjať vlastnú tvorbu a začali vznikať rozhlasové žánre. Počas obdobia 2. svetovej vojny na území Slovenska pôsobil Slovenský rozhlas s hlavným sídlom v Bratislave a s pobočkou v Prešove. Mal predovšetkým propagandistickú funkciu. Relevantné informácie sa poslucháči dozvedali len zo zahraničných zdrojov, pretože na našom území fungovala okrem propagandy aj prísna cenzúra. Po vojne vplyv rozhlasu vo svete rapídne rástol, až

²⁰ Ješutová, Eva a kolektív autorov. *Od mikrofónu k poslucháčom* (Praha: Český rozhlas, 2003), 17.

²¹ Ješutová, *Od mikrofónu k poslucháčom*, 16–22.

do nástupu televízie. Riešením bolo diferencovanie programov, prínos nových metód rozhlasovej práce, rozšírenie signálu v zmysle budovania viac vyselačov a pod. Zmeny nastali aj na strane poslucháčov. Upustilo sa od zdĺhavého sústredeného počúvania. Okrem funkcií, ktoré spĺňal aj predtým, ako šírenie informácií, správ a propagandy, začal šíriť umenie, zábavu aj vzdelávanie. Dôležité miesto v rozhlase dostalo spravodajstvo a operatívna publicistika. Tie poskytujú obyvateľom informácie a orientáciu v miestnej a regionálnej umeleckej oblasti. Spadá sem umelecká tvorba, divadelná činnosť alebo filmové zariadenia. Okrem toho zoznamuje poslucháčov aj s dianím dramatického umenia a vďaka tomu ich začleňuje do širšieho spoločenského rámca.

3.2. Obdobie totalitného režimu

K poštátneiu Slovenského a Českého rozhlasu došlo v roku 1948, kedy sa tieto dve rozhlasové spoločnosti spojili v jednu. Vznikol Nový Československý rozhlas, ktorý bol pod vedením KSČ. Stal sa nástrojom politiky.²² V tomto období bolo vysielanie plné politických prejavov a sovietskych propagandistických programov. Situácia sa zlepšila až v druhej polovici 50. rokov a do vysielania sa vrátili tradičné rozhlasové formy. V roku 1959 nastali zmeny v organizácii rozhlasu a televízie. Československý rozhlas aj Československá televízia sa stali samostatnými ústrednými organizáciami a rozpočtovými jednotkami.²³ Napriek tomu, že bol rozhlas stále pod pomerne veľkým vplyvom komunistického režimu, profilovali sa v ňom kvalitné osobnosti. V programoch sa prejavovala uvoľnenosť, otvorenosť aj kritičnosť iných názorov. Nová generácia tvorcov sa snažila o rozvoj modernejšej a liberálnejšej formy a obsahu v rozhlase. Zlepšovala sa aj rozhlasová technika. Po ťažkopádnych prenosných magnetofónoch z 50. rokov sa k nám dostávajú v druhej polovici 60. rokoch kvalitnejšie magnetofóny zo Západu. Najčastejšie to boli značky Uher alebo Nagra. V tomto čase boli považované za najkvalitnejšie a využívali ich rozhlasové spoločnosti aj vo vyspelejších krajinách. Rozhlas sa v 60. rokoch stal centrom na podporu slobodného myslenia a ovplyvňoval život spoločnosti v Československu.²⁴

3.3. Nástup Normalizácie

Po predošlom období 60. rokov, kedy rozhlas zažíval rozkvet a oslobodenie prichádza obdobie normalizácie. Vymedzuje sa rokmi 1968 až 1989. V týchto rokoch sa na naše územie opäť vracia propaganda a nová vlna autocenzúry. Bola účinnejšia a prísnejšia než vlna cenzúry predtým. Znovu nastal pokles úrovne v rozhlasovom vysielaní podobne ako tomu bolo v 50. rokoch. Začiatkom 70. rokov vznikla celoštátna spravodajská stanica pod názvom Hvězda. Zaujala miesto doterajšieho tretieho programu a spolu s ňou vznikli ďalšie dva národné okruhy Vltava a Děvín určené pre kultúrne programy. Normalizačný režim sa snažil zlikvidovať vplyv Západu. Nikdy sa mu to ale úplne nepodarilo, hlavne v oblasti popu a rocku. V polvoci 70. rokov vznikol jeden z najobľúbenejších rozhlasových seriálov medzi

²² *Encyklopédia dramatických umení Slovenska 2 M-Ž*, (Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1990), 262.

²³ Ješutová, *Od mikrofónu k poslucháčom*, 291.

²⁴ Ješutová, *Od mikrofónu k poslucháčom*, 290–334.

poslucháčmi. Volal sa *Jak se máte, Vondrovi?*. Osemdesiate roky priniesli aj vplyvom Gorbačovovej „perestrojky“ väčšiu liberálnosť. Dokončila sa nová budova rozhlasu v Bratislave. Rozbehla sa stavba novej rozhlasovej budovy aj v Prahe na Pankráci. Vysielanie bolo naďalej ale opatrné, až do zmeny spoločenského systému.²⁵

3.4. Slobodný rozhlas

Demonštrácia študentov zo 17. novembra 1989, ktorá sa konala v Prahe na Národnej triede, bola obrovským impulzom k štátnemu prevratu, nazývanému ako „nezná“ revolúcia. Táto demonštrácia študentov bola potlačená štátnou mocou a to vyvolalo medzi občanmi vlnu nespokojnosti a protestov. Ich výsledkom bola zmena režimu. Z doteraz totalitného režimu sme prešli k demokratickému. Pád komunistickej nadvlády priniesol slobodu okrem iného aj médiám. Rozbehlo sa fungovanie súkromných rozhlasových staníc. To zvýšilo aj konkurenciu, ktorá doteraz neexistovala. Po zmene režimu nastali ďalšie zásadné zmeny na našom území. V prvej polovici roku 1991 vznikol samostatný Slovenský rozhlas a začiatkom roku 1992 samostatný Český rozhlas. Československý rozhlas bol zrušený na základe právnej normy 31. decembra 1993. Zánik Československého rozhlasu viedol Český rozhlas k vzniku nového programového okruhu. Vláda povolila Českému rozhlasu o polnoci z 31. decembra 1992, aby prevzal jeho bývalé stanice. Rozhodli, že programový okruh bude fungovať pod názvom Radiožurnál. Krátko na to nastalo aj osamostatnenie spoločného štátu na Českú a Slovenskú republiku, a to 1. januára 1993. Druhá polovica 90. rokov patrila vzostupu komerčných staníc. Podnikanie v tomto smere bolo finančne veľmi prínosným. Zmeny nastali hlavne v technickom smere a to príchodom internetu a digitalizácie.²⁶

3.5. Radiožurnál

Po zániku Československa 1. januára 1993 vznikol samostatný verejnoprávny Český rozhlas, ktorého súčasťou boli tri celoplošné stanice a sieť regionálnych štúdií. Medzi ne patrí stanica Praha, Vltava a Radiožurnál.

Radiožurnál je hudobno-spravodajská celoplošná stanica. Stanica sa dá naladiť analógovo aj digitálne. Vysielanie prebieha naživo 24 hodín denne. Stanica je zameraná na aktuálne spravodajstvo a publicistiku. Ponúka informácie o udalostiach doma ale aj v zahraničí. Okrem dôležitých politických tém sa venuje aj športovým udalostiam vysielaným v priamom prenose. Dôležitou súčasťou vysielania je aj dopravné spravodajstvo známe ako Zelená vlna a samozrejme hudba.

Radiožurnál sa riadi Kódexom Českého rozhlasu a žurnalistickými zásadami. Keďže sa vo vysielaní vyskytujú ale programy určené pre poslucháčov z menšinových skupín, stanica tak spĺňa povinnosti verejnoprávneho rozhlasu.²⁷ Z posledného

²⁵ Ješutová, *Od mikrofónu k poslucháčom*, s. 338–394.

²⁶ Ješutová, *Od mikrofónu k poslucháčom*, s. 398–480.

²⁷ Český rozhlas Radiožurnál. „O stanici“. [Cit. 12. 1. 2022], Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/o-stanici-6282419>.

prehľadu českého mediálneho trhu v roku 2021 Radiožurnál ostal najpočúvanejšou verejnoprávnou stanicou.²⁸

3.6. Rádio Slovensko

Rádio Slovensko je prvým programom Slovenského rozhlasu. Má charakter informačnej a spravodajsko-publicistickej stanice. Vysiela 24 hodín denne. Dá sa naladiť digitálne aj analógovo.

Poslucháčom prináša, podobne ako český Radiožurnál, správy o aktuálnom dianí vo svete ale aj doma. Zaujíma sa o analytickú publicistiku doplnenú blokmi umeleckého programu. Ponúka rozhovory so zaujímavými ľuďmi, informácie o doprave (Zelená vlna) alebo počasí a športové spravodajstvo (takisto vysiela priame prenosy zo športových podujatí).

Hudba je neodmysliteľnou súčasťou každodenného vysielania. Pozornosť venuje súčasnej a staršej slovenskej ale aj zahraničnej hudbe a podporuje aj začínajúcich slovenských interpretov. Zameriava sa predovšetkým na poslucháča v produktívnom veku, ktorý má záujem byť informovaný. Okrem štandardného vysielania obohacuje svoj program aj na webe alebo na dnes veľmi obľúbených podcastoch.²⁹

²⁸ Vojtěchovská, Martina. „Přehled českého mediálního trhu v roce 2021“, zverejnené 4. apríla 2022, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2022/04/prehled-ceskeho-mediálního-trhu-v-roce-2021/>.

²⁹ RTVS. „O Rádiu Slovensko“, zverejnené 1. januára 2021, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: <https://slovensko.rtvs.sk/o-radiu>.

4. Výskumná časť bakalárskej práce

Plynulo prejdeme k časti bakalárskej práce, kde sa dostávame k výskumu. Doteraz sme zatiaľ interpretovali základné informácie o masových médiách, rozhlase, hudobnej dramaturgii, vzniku a vývoji Československého rozhlasu a v neposlednom rade, o samotných rozhlasových staniciach, Radiožurnál a Slovensko. Tieto dve rozhlasové stanice sú primárnym cieľom našej výskumnej práce a pre získanie relevantných výsledkov sme zvolili obsahovú analýzu. Vopred si stanovíme ciele a hypotézy, a následne zozbierané playlisty oboch rozhlasových staníc samostatne zanalyzujeme. V závere obsahovej analýza obe stanice vzájomne porovnáme, ich podobnosti alebo naopak odlišnosti. Ďalšou metódou, o ktorú výskum doplníme, bude v závere práce štruktúrovaný rozhovor s hudobným dramaturgom rádia Slovensko, Rastom Očenášom.

4.1. Charakteristika obsahovej analýzy

Ďalším dôležitým krokom v tejto bakalárskej práci bolo zvolenie vhodnej výskumnej stratégie. Hlavným cieľom je získanie čo najrelevantnejších výsledných informácií. Preto sme sa rozhodli pre výskumnú techniku z oblasti sociológie, obsahovú analýzu. Je založená na systematickom a kvantitatívnom opise obsahov komunikácii, ktorými môžu byť obrazové, jazykové, hudobné a iné symboly. Predpokladá sa, že tieto symboly majú pre všetkých zúčastnených v komunikačnom procese rovnaký význam. Obsah komunikačných procesov by mal odrážať rôzne hodnoty spoločnosti. Základom metódy je vymedzenie výberovej a vyšetrovacej jednotky. Nasleduje zostavenie znakov a vypracovanie zoznamu špecifických analytických kategórií. A na záver kvantitatívne zistenie často doplnené kvantitatívnou alebo interpretačnou analýzou.³⁰

S obsahovou analýzou je úzko spätý Bernard Berelson. Zaoberal sa ňou a systematicky ju spracoval ako sociologickú výskumnú metódu. Začiatkom 20. storočia bola táto metóda používaná prevažne študentami žurnalistiky pri skúmaní obsahu amerických novín. Svoje pojmánie obsahovej analýzy Berelson referuje v publikácii pod názvom *Content Analysis in Communication Research*. V knihe rozoberá štúdiu z roku 1948, ktorú pomenoval *The Analysis of the Communication Research*. V úvode špecifikuje predmet obsahovej analýzy vetou vystihujúcou proces komunikácie: *kdo sděluje co komu, jak a s jakým účinkem*.³¹ A konkrétne sa vzťahuje na časti *co* a *jak*. *Co* znamená obsah a *jak* znamená formu komunikácie. Berelson vymedzil šesť konštatovaní, ktoré zároveň predstavujú požiadavky pre aplikovanie metódy.

³⁰ FILIT. „Obsahová analýza“, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: https://dai.fmph.uniba.sk/~filit/fva/analiza_obsahova.html.

³¹ Musil, Jiří V. „Berelsonovo Vymezení Obsahové Analýzy Jako Metody.“ *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* 8, no. 2 (1972): 214–17. [Cit. 23. 4. 2022] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41128494> . 215 s.

Obsahová analýza:

1. Je uplatniteľná len pri zovšeobecnení problematiky sociálnych vied.
2. Je použiteľná predovšetkým k determinácii vplyvu komunikácie.
3. Je použiteľná len na syntaktické a sémantické jazykové dimenzie.
4. Musí byť objektívna.
5. Musí byť systematická.
6. Musí byť kvantitatívna.

Najlepšie podľa Berelsona definuje obsahovú analýzu prvé a druhé konštatovanie. Tretí bod slúži k orientácii na to, čo je komunikované. Nevysvetľuje, prečo je obsah taký, aký je a neskúma ani reakcie ľudí na podnety. Toto tvrdenie obhajuje hneď niekoľkými odôvodneniami. Jedno z nich znie, že analýza je málo validná, pokiaľ neobsahuje faktické údaje. Štvrtá charakteristika vyžaduje nutnosť objektivity, a teda maximálnu precíznosť analytických jednotiek, aby sa dali použiť rovnakým spôsobom ktorýmkoľvek analytikom. V poradí piate konštatovanie obsahuje dve zložky. Prvou je, že by všetky relevantné obsahy mali byť analyzované všetkým relevantnými kategóriami. Druhá znie, že analýza musí byť označená spôsobom odpovedajúcim vedeckému problému alebo hypotéze. Obsahová analýza sa tak stáva podkladom k vytvoreniu vedeckých propozícií.³² A posledná šiesta charakteristika požaduje nutnosť vymedzenia rozsahu analytickej kategórie. Či už ide o slovné alebo číselné označenie, pri označení kvantity Berelson poukazuje na menšiu precíznosť a dôkladnosť slovných pojmov. Po analýze jednotlivých charakteristík a požiadaviek Berelson prichádza k definícii obsahovej analýzy: „*Obsahová analýza je výskumná technika využiteľná k objektívnemu, systematickému a kvantitatívnemu popisu manifestného obsahu.*“³³ Z jeho definície vyplýva, že obsahovú analýzu je možné aplikovať len za určitých predpokladov. Pri aplikácii postupujeme nasledovne:

1. vyberieme vzorku
2. zostavíme posudzovacie kategórie
3. stanovíme si záznamové jednotky
4. stanovíme si kontextové jednotky³⁴

V tejto práci budeme využívať metódu kvantitatívneho opisu. Ide o cieľavedomý a kontinuálny postup pri analýze obsahu. Je založený na číselnom vyjadrení častosti výskytu konkrétnych jednotiek analýzy. V našom prípade pôjde o skladby v zozbieraných playlistoch oboch rozhlasových staníc. Pri realizácii obsahovej analýzy sa zvyknú uplatňovať tieto sčítavacie techniky: zisťovanie frekvencie výskytu

³² Musil. „*Berelsonovo vymezení obsahové analýza jako metody*“, [Cit. 23. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41128494?seq=2> 215 s.

³³ Musil. „*Berelsonovo vymezení obsahové analýza jako metody*“, [Cit. 23. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41128494?seq=2> 215 s.

³⁴ Musil. „*Berelsonovo vymezení obsahové analýza jako metody*“, [Cit. 23. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41128494?seq=2>.

analyzovanej kategórie, početnosť výskytu, analýza kontingencie,³⁵ zisťovanie intenzity, meranie času venovaného určitému problému (napr. v rozhlase) atď.³⁶

4.2. Ciele a hypotézy

Teraz, keď sme si už v krátkosti uviedli základné rysy obsahovej analýzy podľa Berelsona, prejdeme k samotnej obsahovej analýze. Dôležitým krokom je stanovenie si niekoľkých cieľov a hypotéz k výskumu. Nakoľko sú hlavným preberaným problémom rozhlasové stanice Radiožurnál a Slovensko, hypotézy budú smerovať k ich playlistom, ktoré sme si zozbierali v časovom rozmedzí jedného týždňa (tj. v dátume od 3.1.2022 do 9.1.2022).

- **Cieľ č. 1:** Zistiť, koľko skladieb zaznie v rádiu v priebehu jedného týždňa.
Hypotéza č. 1: Predpokladáme, že sa číselné údaje oboch rozhlasových staníc nebudú nejak výrazne líšiť a budú pomerne rovnaké.
- **Cieľ č. 2:** Zistiť, aký je pomer slovenských a českých interpretov, v porovnaní so zahraničnými (anglickí, španielski, francúzski atď.).
Hypotéza č. 2: Predpokladáme, že zahraniční interpreti budú v rádiu prevládať nad slovenskými a českými.
- **Cieľ č. 3:** Zistiť, ktorí z interpretov, poprípade kapiel, patria medzi najhranejších v priebehu týždňa.
Hypotéza č. 3: Predpokladáme, že sa v playlistoch vyskytnú mená interpretov alebo kapiel, ktorých skladby nájdeme v každom dni.
- **Cieľ č. 4:** Zistiť, či sú skladby interpretov, ktorí sa vyskytovali v zozbieranom playliste najčastejšie, repetitívne (to znamená, že sa hrajú stále tie isté).
Hypotéza č. 4: Predpokladáme, že od konkrétnych interpretov v zozbieranom playliste nájdeme maximálne dve odlišné skladby z ich repertoáru, ktoré sa pravidelne opakujú.
- **Cieľ č. 5:** Zistiť, do akej miery hudobný dramaturg a jeho vkus ovplyvňuje výber skladieb, ktoré sa stanú súčasťou hudobného playlistu.
Hypotéza č. 5: Predpokladáme, že každý hudobný dramaturg má individuálny vkus, ktorý sa môže určitým spôsobom preniesť do zostavovania hudobných playlistov.

V nasledujúcich podkapitolách sa budeme jednotlivo venovať rozhlasovým staniciam Radiožurnál a Slovensko. Prevedieme podrobnú obsahovú analýzu zozbieraných playlistov oboch rádii v nami skúmanom období. Budeme postupovať podľa vyššie stanovených cieľov. Poukážeme na aspekty, ktoré boli pre nás

³⁵ To znamená zisťovanie častosti výskytu analytickej jednotky.

³⁶ Kratochvíl, Oldřich, Matušíková, Iva. „*Metodika zpracování bakalářské práce*“, Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2015, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: https://www.kalypso.sk/wp-content/uploads/2016/09/01_studijni_text_BAK_1_ZS.pdf 24 s.

vzhľadom k téme rozhodujúce a podstatné. V závere vykonáme komparáciu oboch rozhlasových staníc a zhrnutie výsledkov podľa výskumných cieľov.

5. Obsahová analýza

5.1. Český rozhlas Radiožurnál

Ako prvú v poradí podrobíme obsahovej analýze českú rozhlasovú stanicu Radiožurnál. Postupne zanalyzujeme hudobný playlist každého jedného dňa nami skúmaného obdobia.³⁷ Konkrétne ide o prvý týždeň v roku 2022. Začneme pondelkom 3. 1. 2022 a dostaneme sa až k nedeli 9. 1. 2022. Každý deň zhrnieme základné otázky ako: Koľko skladieb v priebehu celého dňa zaznelo? Koľké z týchto skladieb sú od českých alebo slovenských interpretov a naopak od zahraničných?³⁸ Vyskytli sa v jednom dni niektorí interpreti alebo kapely viac ako jedenkrát? Ak áno, hrali rovnaké alebo odlišné skladby týchto interpretov?

5.1.1. Pondelok 3. 1. 2022

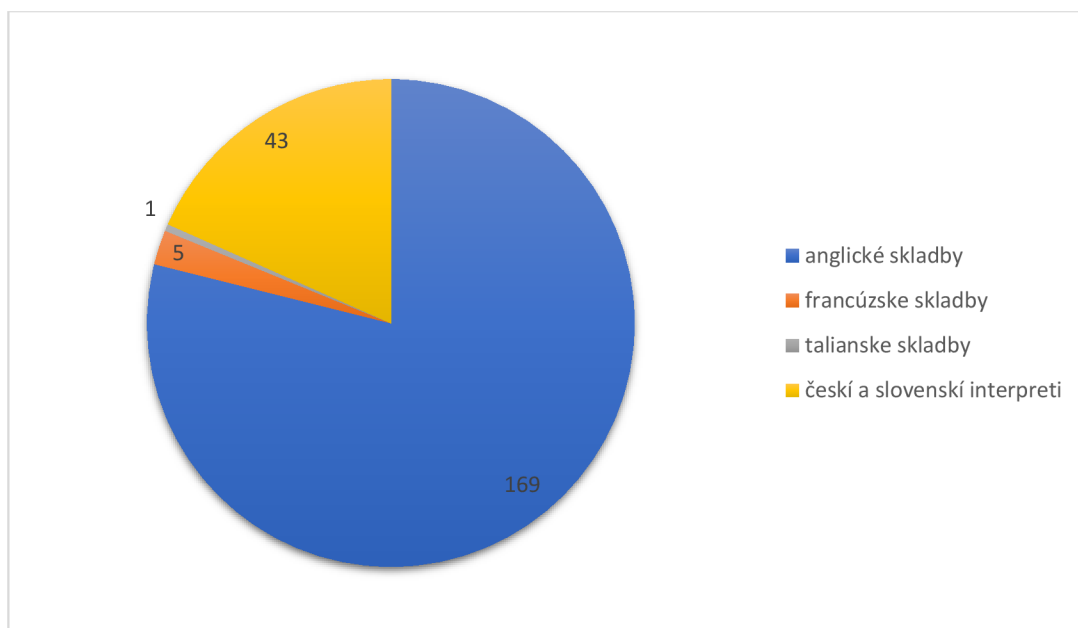
Radiožurnál svoje hudobné vysielanie v pondelok začal o 0:10 ráno skladbou *She's got that light* od nemeckej hudobnej skupiny Orange Blue. Podľa zozbieraného playlistu v tento deň dokopy zaznelo 218 skladieb. Z týchto všetkých odohraných skladieb 43 patrí tvorbe českých alebo slovenských interpretov. Z nich sa dvakrát v jeden deň vyskytol Miroslav Žbirka. Prvou skladbou z jeho tvorby bol duet s českou speváčkou Ráchel Skleničkovou pod názvom *Čistý svet*. Druhou je jeho sólová skladba *Live*, ktorá je síce pod anglickým názvom ale text je v slovenskom jazyku. Česká skupina Chinaski tiež zaznela v tento deň dvakrát, konkrétne skladby *Vrchlabí* a *Báseň*. Až trikrát zahrali skladby od českej skupiny Xindl X. Šlo o piesne *Popelka*, *Má chata, můj hrad* a *Dočasná svatá*. Skupina Lucie v pondelok zaznela len jedenkrát so skladbou *Takhle tě mám rád*. Za to David Koller ako sólista má v playliste rovno 2 piesne, *Pouta* a *Nic není na stálo*. Odznel aj duet Jaromíra Nohavicu a Jany Kirschner s názvom *První noc v novém bytě* a jedna jeho sólová skladba *Kometa*. Kapela Jelen sa tu tiež vyskytla dvakrát s nahrávkami *Jediný co chci* a *Ještě jednu noc*. Michal Hrůza zaznel so skladbami *Pro Emu* a *Nahoru*. Ostatní interpreti a kapely zazneli v rádiu jedenkrát. Z týchto českých a slovenských interpretov bolo šesť skladieb v anglickom jazyku. Interpretmi sú Debbi, Ivan Král, Verona a až tri single od skupiny Support Lesbiens.

³⁷ Zoznam odohraných skladieb Rádia Radiožurnál sme zozbierali z archívu playlistov v časovom období 3. 1. 2022 až 9. 1. 2022 z oficiálnej internetovej stránky Českého rozhlasu. Playlisty sú vždy dostupné maximálne 9 dní dozadu. [Cit. 9. 1. 2022], Dostupné online: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/playlisty>.

³⁸ K tejto otázke sa zameriame aj na pomer skladieb od českých alebo slovenských interpretov v národnom alebo inom jazyku.

Čo sa týka zahraničných interpretov a skladieb, v porovnaní s českými a slovenskými ich v jeden deň zaznelo 175, čo je podstatne viac. Medzi tých, čo sa odohrali v pondelok viac ako jedenkrát patrí skupina Queen. V rádiu zazneli ich tri rôzne skladby. *Too much love will kill you*, *Heaven for everyone* a *Love of my life*. Ďalej trikrát zaznela aj americká speváčka LP so skladbami *Conversation*, *One last time* a *Girls go wild*. Okrem týchto dvoch interpretov v playliste nájdeme 3 skladby aj od skupiny One Republic a Bryana Adamsa. Sting sa objavil v rádiu v priebehu dňa dvakrát ako aj známy kanadský spevák The Weeknd, Niall Horan, Roxette, Enrique Iglesias, Jon Bon Jovi, Coldplay, U2, R.E.M, Ed Sheeran, Avicii, Dua Lipa, Banners a Cranberries. Každému z týchto interpretov v priebehu dňa zazneli odlišné skladby. Ani jedna rovnaká pieseň sa nevyskytla dvakrát. Okrem anglicky spievajúcich interpretov a skladieb tu zaznela jedna talianska v podaní Erosa Ramazzottiho a päť francúzskych od Maître Gims, Shakira, Zaz, Alizée a Louane.

Graf č. 1: Všetky odohrané skladby zo dňa 3. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.³⁹

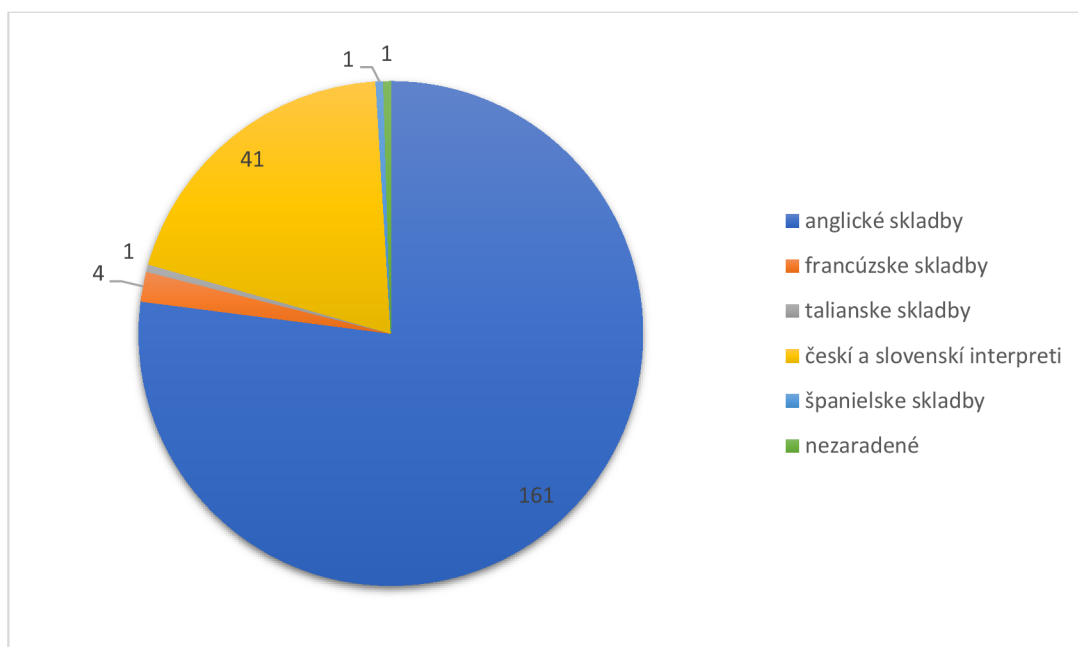
5.1.2. Utorok 4. 1. 2022

V utorok v rozhlase odohralo celkovo 209 skladieb. Z nich 41 bolo od českých a slovenských interpretov. Trikrát v priebehu dňa zazneli rôzne piesne od Tomáša Klusa, Anny K, Anety Langerovej. Dvakrát David Stypka, skupina Jelen, Michal Hrůza, Adam Ďurica, Marek Ztracený a Tap Tap. Ostatní interpreti sa v playliste vyskytli jedenkrát v priebehu dňa. Takmer všetky skladby od vyššie spomenutých interpretov boli v českom alebo slovenskom jazyku. Až na jednu skladbu, Iva Frühlingová – *Où tu veux, quand tu veux*, ktorá je síce od pôvodom českej speváčky, ale text je vo francúzštine. Zahraničných skladieb bolo dohromady 168. Z anglicky

³⁹ Medzi českých a slovenských interpretov zaraďujeme aj všetkých tých, ktorí majú českí alebo slovenskí pôvod (bez ohľadu na jazyk textu skladby).

spievajúcich interpretov trikrát odohrali skladby Adele, OneRepublic, LP, R.E.M., Robbie Williams a Coldplay. Dvakrát v rádiu zazneli Tina Turner, INXS, U2, Phil Collins, Bryan Adams, Weeknd, George Ezra, Paul McCartney, Pink, Bon Jovi, Enrique Iglesias a Ed Sheeran. Ďalej zo zahraničia zaznela talianska skladba *Bello e impossibile* od Gianna Nannini a jedna španielska od Nicky Jam a Enrique Iglesias, *El perdón*. Zazneli štyri francúzske skladby, z ktorých až tri boli od speváčky Zaz a jedna od Alizée. V utorok sa v playliste vyskytla aj skladba *Adiemus* od skupiny Adiemus, ktorá sa nezaraďuje ku žiadnemu konkrétnemu jazyku. Aj keď samotný názov pripomína latinčinu, skladba a rovnako aj text je kombináciou africkej hudby, keltskej hudby a indiánskej hudby.⁴⁰ Žiadna zo skladieb v priebehu dňa nezaznela opakovane.

Graf č. 2: Všetky odohrané skladby zo dňa 4. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

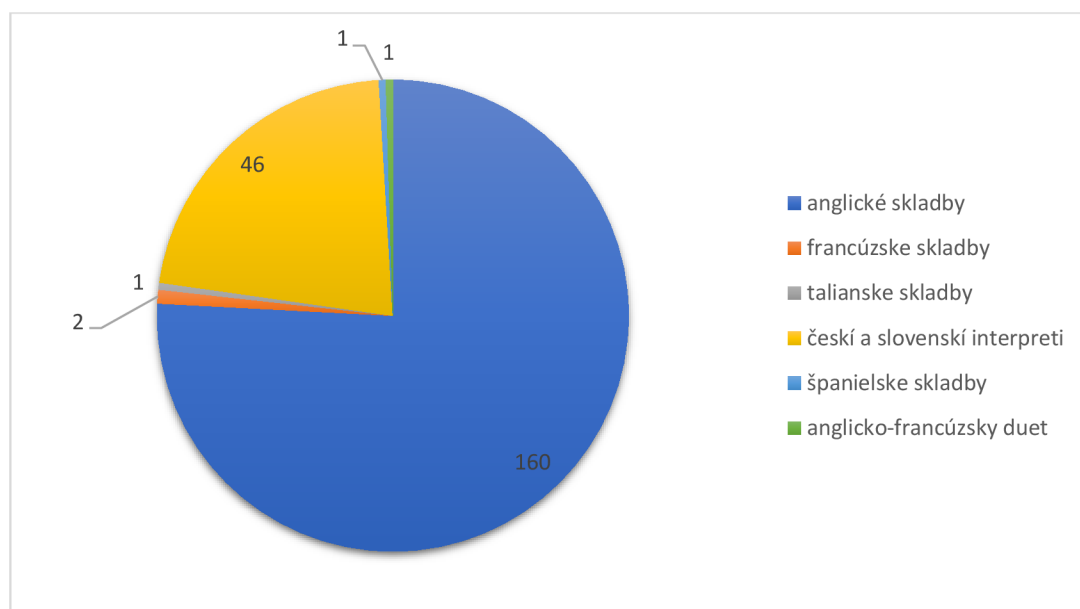
5.1.3. Streda 5. 1. 2022

V stredu Radiožurnál poskytol poslucháčom celkový počet 211 skladieb. Z nich 46 patrí k slovenským a českým interpretom. Trikrát hrali skladby v tento deň len od interpreta Michala Hruzy. Dvakrát zazneli Xinld X, Richard Müller, Jaromír Nohavica, Aneta Langerová, Jelen, Jana Kirschner a skupina Lucie. Ostatní českí alebo slovenskí speváci a ich skladby sa v playliste vyskytli len jedenkrát. Z týchto 46 piesní českého alebo slovenského charakteru bolo 7 spievaných v anglickom jazyku. Konkrétne išlo o skladby *On my head* od Dana Bárty, *Touch the sun* od Debbi, *Never* od Iva Blahuneka, *5.15* od skupiny Portless, *Please* od Přemka Forejta a kapely Nebe, a piesne *Here I am* a *Sweet little something* od českej skupiny Support Lesbiens.

⁴⁰ QUORA. „In what language is Adiemus sang in?“, Zverejnené 2019, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.quora.com/In-what-language-is-Adiemus-sang-in>.

Jedna skladba od českej speváčky Ivy Frühlingovej bola vo francúzštine pod názvom *La muerte*. Anglicky znejúcich skladieb dohromady odohralo 160. Z anglicky spievajúcich interpretov tu trikrát nájdeme Imagine Dragons, Queen, Milow, Coldplay a Bryana Adamsa. Dvakrát zazneli Rihanna, Cranberries, Enya, Vance Joy, Falco, Tom Grennan, Roxette, Madonna, Aerosmith, Dua Lipa, Adele, R.E.M., Weeknd, Robbie Williams, Ed Sheeran a Enya. Okrem anglických skladieb zaznela jedna španielska. Spevákom je Alvaro Soler a pieseň má názov *Si te vas*. Jedna talianska od Erosa Ramazzottiho s názvom *Piú bella cosa*. A dve francúzske piesne od speváčky Zaz, *Imagine* a *Que vendrá*. Zároveň sa tu vyskytol jeden anglicko-francúzsky duet interpretov Olly Murs a Alizee s názvom *Dear Darlin'*.

Graf č.3: Všetky odohrané skladby zo dňa 5. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

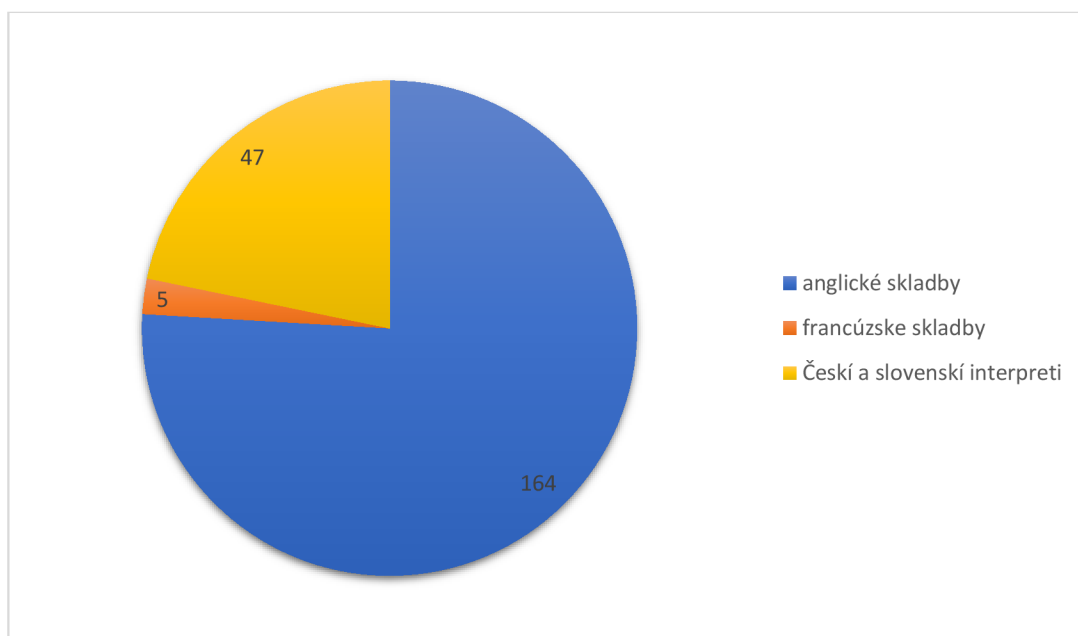

5.1.4. Štvrtok 6. 1. 2022

Vo štvrtok v rádiu odohralo 216 skladieb. Z nich 47 je od českých a slovenských interpretov. Niektorí z nich sa v playliste vyskytli viac než raz. Dvakrát tu nájdeme skladby od Tomáša Klusa, Davida Kollera, Davida Stypku, Jaromíra Nohavicu, Chinasky, Xinld X, Divokej Bill a Vladimír Mišík. Až trikrát zazneli skladby od interpretov Michal Hrůza a Anety Langerovej. V tento deň sme tu našli aj dvakrát tú istú skladbu od českej skupiny Sto zvířat s názvom *Nikdy nic nebylo*. Anglické skladby od českých interpretov zazneli dokopy štyri. Z nich dve boli od skupiny Support Lesbiens a ďalšia skladba zaznela v priebehu dňa dvakrát. Má názov *Amy's prayer* a je od Petra Ostrouchova a Blue Shadows. Z anglických skladieb sa v playliste trikrát vyskytli Ed sheeran, Adele, R.E.M., U2 a Queen. Dvakrát zaznel Robbie Williams, Imagine Dragons, Linkin Park, Rolling Stones, George Ezra, Pink, LP, K. D. Lang (dokonca s tou istou skladbou – *Constant craving*), Cranberries, One Republic a Maggie Reilly. Až štyrikrát hrali rôzne skladby od skupiny Coldplay. Okrem všetkých

doteraz spomenutých skladieb zo štvrtkového playlistu zaznelo aj 5 francúzskych. Dve v podaní speváčky Zaz, jedna od Maître Gims, Shakiri a Mylene Farmer.

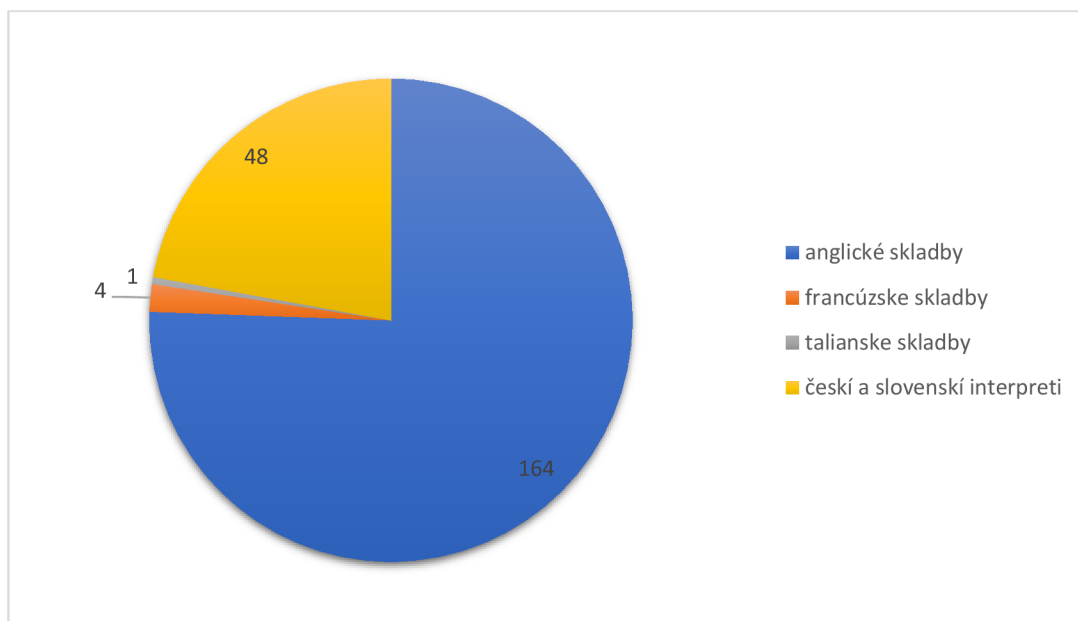
Graf č. 4: Všetky odohrané skladby zo dňa 6. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

5.1.5. Piatok 7. 1. 2022

V piatok dohromady odohralo 217 skladieb. Od českých a slovenských interpretov zaznelo 48 piesní. Trikrát v piatok hrali skladby od skupiny Xindl X a Anna K. Dvakrát zazneli piesne skupiny Jelen, Michal Hrůza, Aneta Langerová a Miroslav Žbirka. Anglických skladieb od českých interpretov sa v piatkovom playliste vyskytlo 7. Prvou je pieseň *Real love* od Jana Nedvěda, po nej nasleduje *Never* od Iva Blahuneka, Debbi so skladbou *La La*, skupina Support Lesbiens a ich dve skladby, *Here I am* a *English stereo*, Ivan Král a pieseň *Winner takes all*, a ako posledná *Please* od Přemka Forejta a skupiny Nebe. Pôvodom česká speváčka Iva Frühlingová zaznela v rádiu s jej francúzskou skladbou *Ou tu veux quand tu veux*. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát nájdeme skladby od skupiny U2, Phila Collinsa, Eda Sheerana, Imagine Dragons, Aviciiho, Pink, Queen, Adele a Bryana Adamsa. Dvakrát zazneli piesne skupiny Banners, Madonna, Sting, Cranberries, Oasis, One Republic, Paul McCartney, LP, Elton John a Dua Lipa. Až štyrikrát sa v piatok v rádiu vyskytla skupina Coldplay. V piatok zaznela jedna talianska skladba *Un'emozione per sempre* od Erosa Ramazzottiho. Zazneli aj štyri francúzske piesne. Z nich dve od speváčky Zaz, jedna od Alizeé a Louane.

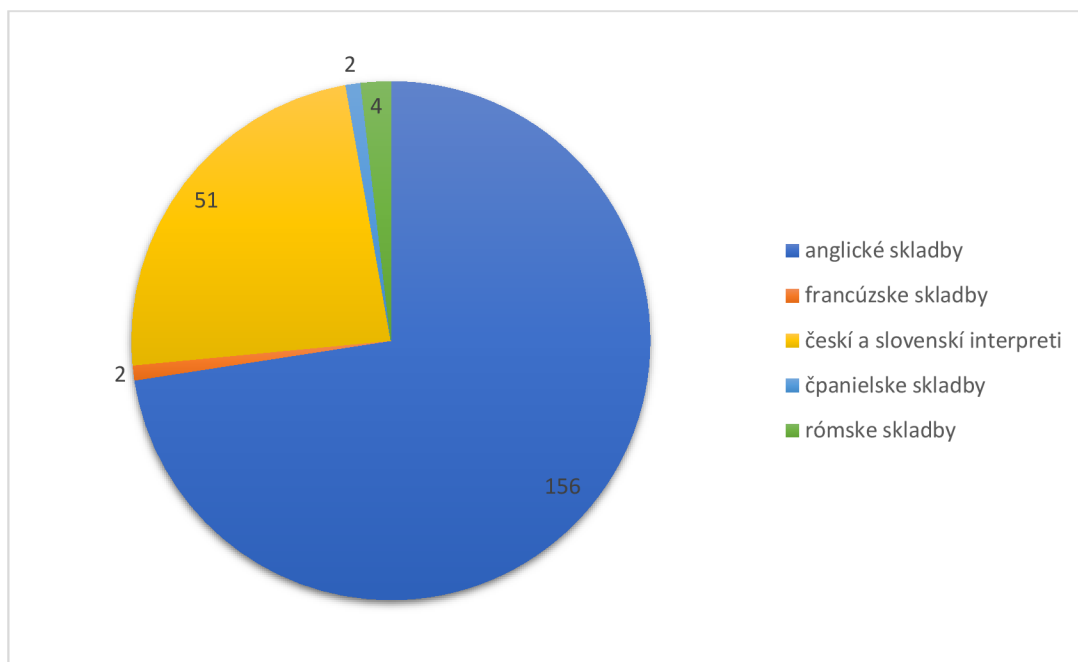
Graf č. 5: Všetky odohrané skladby zo dňa 7. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

5.1.6. Sobota 8. 1. 2022

V sobotu počas dňa v Radiožurnále odoznelo dohromady 215 pesničiek. Spolu od českých a slovenských interpretov v playliste nájdeme 55 rôznych skladieb. Z nich trikrát zaznel skladba od skupiny Jelen a Xindl X. Dvakrát nájdeme piesne Adama Ďuricu, Tomáša Klusa, skupinu Wanastovi Vjegy, Anetu Langerovú, Annu K a Michala Hrůzu. Až štyrikrát zaznela česká skupina Chinaski vždy s rozdielnou skladbou. Okrem slovensky a česky znejúcich skladieb sa tu vyskytli aj 4 skladby v angličtine. Tri z nich sú od českej skupiny Support Lesbiens a jedna s názvom *Reasons to love you* od 2Choice a Jakuba Ondru. V sobotu zazneli aj štyri rómske piesne od štyroch rôznych interpretov. Milana Demetera, Věry Gondolánovéj, Gejzu Horvátha a Ota Bundu. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát zaznel Robbie Williams, skupina One Republic a Queen. Dvakrát zazneli Adele, Sting, Linkin Park, David Bowie, Milow, Ed Sheeran, Pink, Tina Turner, Coldplay, U2, Bryan Adams a R.E.M.. Okrem anglických skladieb tu nájdeme aj dve španielske s názvom *Si te vas* od Alvaro Soler a *El perdón* od Nicky Jam a Enrique Iglesiasa. A v sobotnom playliste sa nachádzajú aj dve francúzske skladby. Jedna od speváčky Zaz a druhá od Alizée.

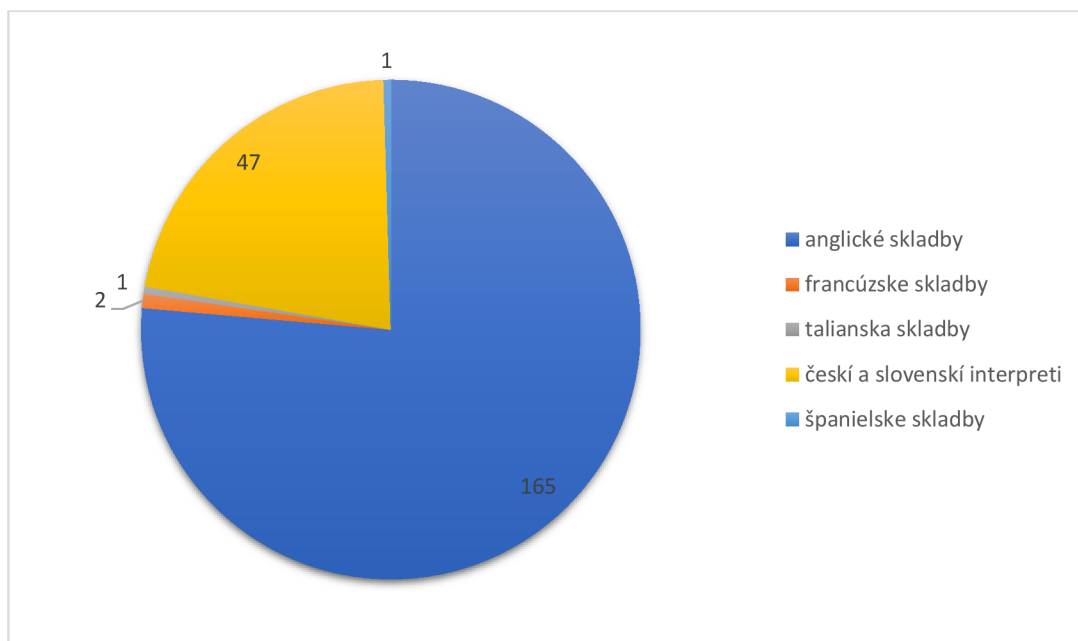
Graf č.6: Všetky odohrané skladby zo dňa 8. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

5.1.7. Nedeľa 9. 1. 2022

V nedeľu na stanici Radiožurnál odohralo 216 pesničiek. Od českých a slovenských interpretov tu nájdeme 47 rôznych skladieb. Trikrát sa v rádiu v tomto dni vyskytol len český spevák David Koller. Dvakrát zazneli skladby interpretov Mňága a Žďorp, Marek Ztracený, Xindl X, Chinaski, Adam Ďurica, Michal Hrůza a Tomáš Klus. Z anglicky spievaných piesní od českých interpretov v nedeľu zazneli štyri. Skladba *On my head* speváka Dana Bártu, Debbi a jej pieseň *Touch the sun*, skupina Portless a singel *5.15* a na záver skupina Support Lesbiens s piesňou pod názvom *Sweet little something*. Okrem nich odohrala aj francúzska skladba *La muerte* od pôvodom českej speváčky Ivy Frühlingovej. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát zazneli skupina Coldplay, Bryan Adams s speváčka LP. Dvakrát v playliste nájdeme skladby interpretov Tom Grennan, Ed Sheeran, Elton John, Beatles, Enrique Iglesias, Mikael, INXS, Adele, Cranberries, Dua Lipa, Avicii, Queen, Train, Bon Jovi, R.E.M., Imagine Dragons a Pink. V zozbieranom playliste z nedele nájdeme aj dve francúzske skladby. Jedna od speváčky Zaz s názvom *Imagine* a druhá od francúzskeho speváka Maître Gims pod názvom *Est ce-que tu m'aimes?*. V rádiu zaznela aj jedna španielska pieseň *A dios lep ido* speváka Juanes a talianska *Piú bella cosa* od Erosa Ramazzottiho.

Graf č.7: Všetky odohrané skladby zo dňa 9. 1. 2022 na rádiu Český rozhlas Radiožurnál.

5.2. Rádio Slovensko

Teraz podrobíme obsahovej analýze Rádio Slovensko. Budeme postupovať totožne s analýzou zozbieraných playlistov Radiožurnálu.⁴¹ Opäť pripomínam, že sa jedná o analýzu odohraných skladieb v priebehu jedného týždňa, od 3.1.2022 do 9.1.2022 vrátane. Zhrnieme tie isté otázky, ktoré sú spomenuté už v predošlej kapitole. Po prevedení analýzy vytvoríme spoločnú tabuľku s výsledkami, ktoré okomentujeme a vzájomne porovnáme. V závere zhrnieme aj jednotlivé ciele a hypotézy.

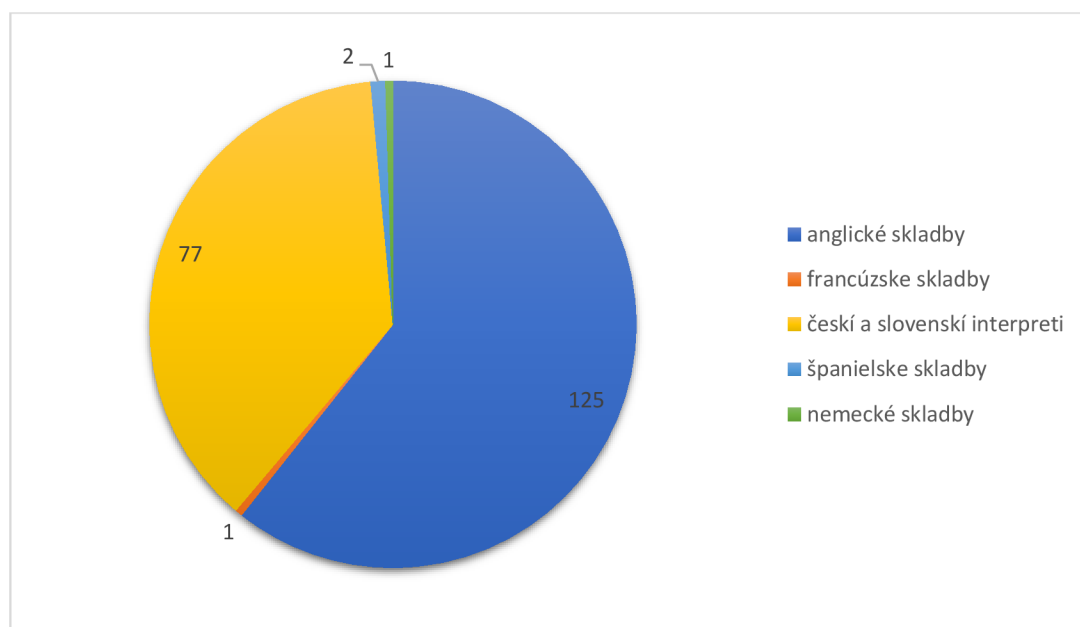
5.2.1. Pondelok 3. 1. 2022

Na rádiu Slovensko v pondelok odohralo 206 skladieb. Z nich 77 patrí českým a slovenským interpretom. A z týchto interpretov sme v zozname našli aj takých, ktorí zazneli v priebehu dňa trikrát. Patria k nim spevák Zac, ktorého skladbu s názvom *Skúšam* sme v pondelok v playliste našli dvakrát. Ďalej trikrát zazneli skupina Gladiator, Richard Müller, Zuzana Smatanová, česká skupina Chinaski a Robo Opatovský. Niektoré mená sa tam vyskytli dvakrát a k nim patria slovenská skupina Peter Bič Project, Adam Ďurica, Katarína Knechtová, I.M.T. Smile, Ivan Tásler a Zdenka Predná. Až štyrikrát za jeden deň odohrali odlišné skladby skupiny No Name a takisto speváka Miroslava Žbirku. Z anglických skladieb od českých alebo slovenských interpretov v pondelok zazneli tri od troch speváčok. K nim patria skladba s názvom *Try* od Emmy Drobnej, *We're friends, right?* od Karin Ann a skladba *I care* od Eriky Rein. Ďalšie skladby od slovenských alebo českých spevákov

⁴¹ Zoznam odohraných skladieb Rádia Slovensko sme zozbierali z archívu playlistov v časovom období 3. 1. 2022 až 9. 1. 2022 z oficiálnej internetovej stránky Slovenského rozhlasu. Playlisty sú vždy dostupné maximálne 24 hodín. [Cit. 9. 1. 2022], Dostupné online: <https://slovensko.rtvs.sk/playlist>.

v inom jazyku sme nenašli. Čo sa týka anglických skladieb od zahraničných interpretov, trikrát zazneli skupina Coldplay (dvakrát s rovnakou skladbou s názvom Higher Power), Robbie Williams, Pink, Sia, Michael Bublė a Imagine Dragons. Dvakrát sa tu vyskytli Calvin Harris, Cher, Roxette, Maroon 5, Beyoncé, LP, Jonas Brothers, Alicia Keys (dvakrát rovnaká skladba No One), Rita Ora, Bryan Adams, Ed Sheeran, Elton John, Sting, Westlife a Christina Aguilera. Až štyrikrát v rádiu zaznela speváčka Dua Lipa. Okrem anglických skladieb zahraničných interpretov sa tu vyskytli aj štyri ďalšie zahraničné skladby. Z nich dve boli španielske. Jedna s názvom *El baño* od Enrique Iglesiasa a Bad Bunny, a druhá od Alvaro Soler a Cali Y El Dandee s názvom *Mañana*. Ďalej jedna nemecká s názvom *99 Luftballons* od speváčky Nena a jedna francúzska s názvom *Tu Es Foutu* od In Grid.

Graf č. 8: Všetky odohrané skladby zo dňa 3. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

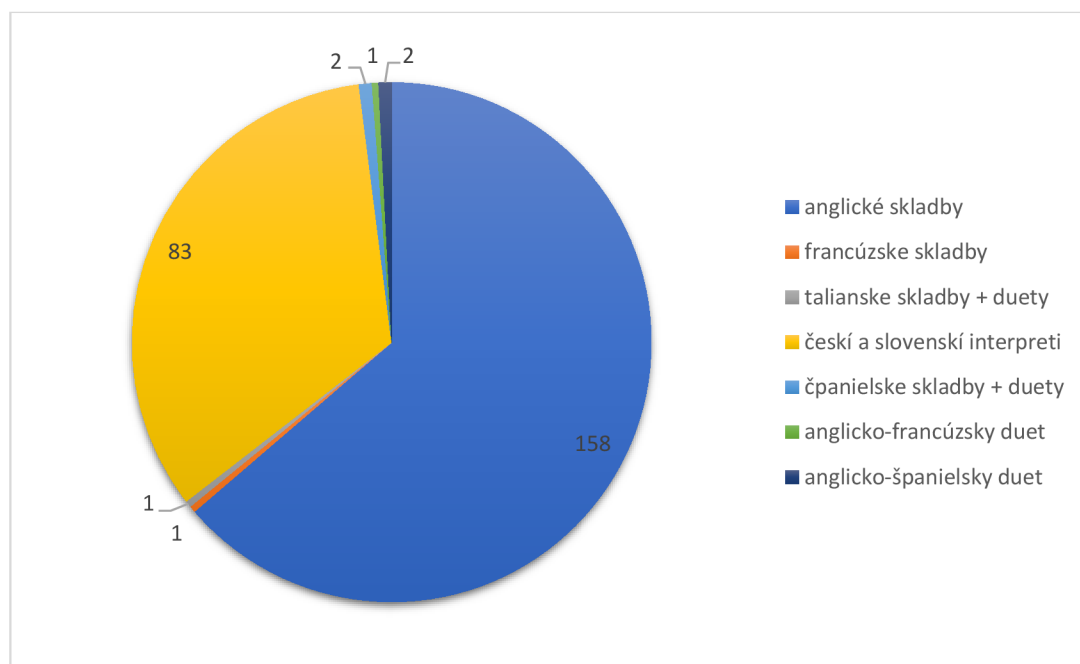

5.2.2. Utorok 4. 1. 2022

V utorok na rádiu Slovensko dohromady odohralo 248 skladieb. Z nich 83 patrí slovenským a českým interpretom. Trikrát v playliste zazneli piesne interpretov Robo Papp a Robo Opatovský. Dvakrát nájdeme skladby od Bystríka, Richarda Müllera, Simy Martausovej, Elánu, skupiny Vidiek, Karmen Pal-Baláž, Chinaski, Polemic, Riverstone, Hex, Zuzany Smatanovej, Martina Císara (od neho dvakrát tá istá skladba s názvom Strácam), Hello Brian, Nocadeň, Gladiator, Kataríny Knechtovej a Tiny. Až päťkrát zazneli rôzne skladby slovenského interpreta Miroslava Žbirku, z nich jedna v angličtine. Ide o duet so speváčkou Janou Kirschner s názvom *Oh Me Oh My*. Okrem nej z anglických skladieb od českých alebo slovenských interpretov zazneli ďalšie tri. Prvou je skladba *I'm A Loser* od Karin Ann, druhou je *Between Us* od Emmy Drobnej a treťou je skladba *So High* od Liny Mayer. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát zazneli The Weeknd, Pink

(z toho dvakrát skladba *Cover me in sunshine*), R.E.M., Lady Gaga, Kygo a Avicii. Dvakrát v playliste zazneli Jennifer Hudson, Ava Max, One Republic, James Blunt, speváčka LP, Bradley Cooper, Elton John, Rihanna, Dua Lipa, Taylor Swift (z toho dvakrát vianočná skladba s názvom *Christmas Tree Farm*), Ed Sheeran, Ellie Goulding, John Legend, Kelly Clarkson, Keane, Coldplay a Post Malone. Liam Payne a Rita Ora spolu v utorok v rádiu zazneli dvakrát v duete s názvom *For You*. Takisto dvakrát zaznela skladba Butter od BTS. Až päťkrát zazneli piesne skupiny Jonas Brothers a z nich skladba s názvom *Leave before you love me* dvakrát. Štyrikrát v utorok zaznela aj speváčka Mariah Carey, z toho dvakrát s vianočnou skladbou *All I Want For Christmas Is You*. Jej ostatné piesne v playliste sú tiež vianočného charakteru. Ďalšie štyri skladby v utorkovom playliste má aj Ariana Grande. Z ďalších zahraničných skladieb a interpretov zaznel Marc Anthony so španielskou skladbou *Dímelo*. Alizée s jej francúzskou skladbou *J'en Ai Marre*. Jeden francúzsko-anglický duet tiež od Alizée a Ollyho Mursa s názvom *Dear Darlin*. Jeden taliansky duet spevákov Gigi D'Alessio a Lara Fabian s názvom *Un Cuore Malato*. Dva španielsko-anglické duetá. Jeden od interpretov Alvaro Sloer, Flo Rida a TINI s názvom *La Cintura* a druhý vianočný duet od spevákov Michaela Bublé a Thalia s názvom *Mis Deseos/Feliz Navidad*. Jeden španielsky duet s názvom skladby *La Bicicleta* interpretov Carlos Vives a Shakira.

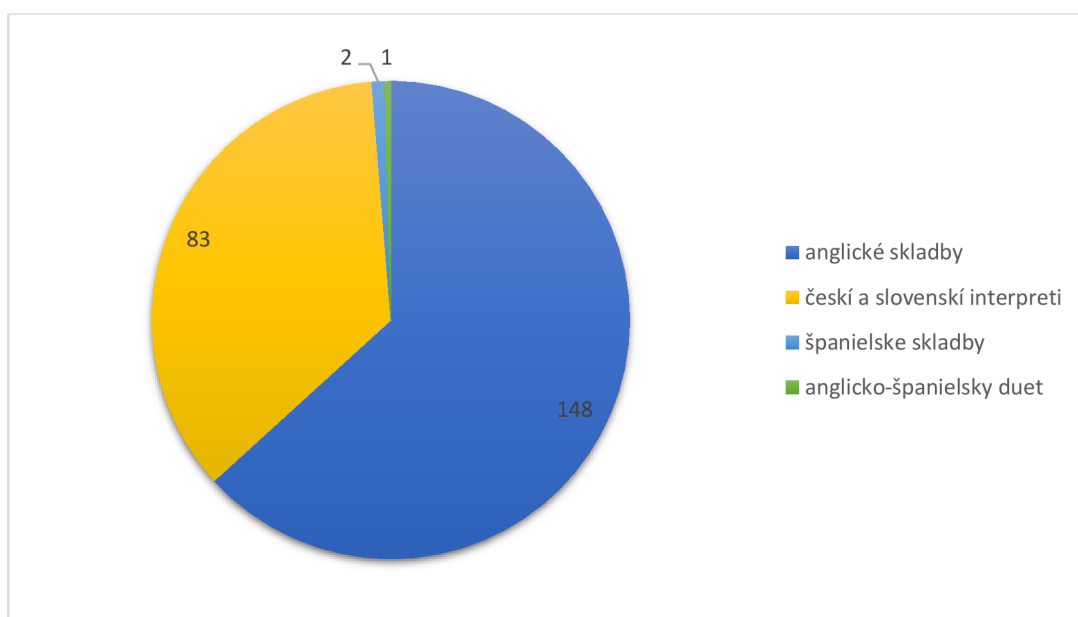
Graf č. 9: Všetky odohrané skladby zo dňa 4. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

5.2.3. Streda 5. 1. 2022

V stredu na rádiu Slovensko odohralo 234 skladieb. Od českých a slovenských interpretov dohromady zaznelo 83 piesní. Z nich trikrát zazneli Vidiek, Bystrík, Hex, Katarína Knechtová, Zuzana Smatanová, Peter Bič Project a Robo Opatovský. Dvakrát sa v playliste vyskytli Marika Gombitová, Nataša (s rovnakou skladbou s názvom *Do Tla Zhorím*), No Name, Desmod, Lina Mayer (dvakrát so skladbou *Stratená*), Richard Müller, Peter Aristone (dvakrát skladba *Finále*), Robo Papp, Gladiator, Peter Cmorik, Adam Ďurica, Zac, Komajota, Lucie Vondráčková, Nocadeň a Chinaski. V stredu zazneli až štyri rôzne skladby Miroslava Žbirku a rovnako aj Jany Kirschner. Z anglických skladieb slovenských alebo českých interpretov sme našli v playliste päť. Skladba *I Care* od Eriky Rein, *I'm A Loser* od Karin Ann, *Pills* od Rakovicky a D-Fly, *Dack The Halls* od Voising a skladba *Hey Now* od skupiny Peter Bič Project. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov zazneli trikrát interpreti Ed Sheeran, Elton John, skupina BTS (z toho dvakrát so skladbou *Butter*), Pink, Kylie Minoque a Coldplay. Dvakrát zazneli speváčka LP, Bon Jovi, Leona Lewis (dvakrát skladba *A Moment Like This*), Imagine Dragons, Melanie C, skupina Maroon 5, Miley Cyrus, James Blunt, Amy Winehouse, Gwen Stefani, Macklemore (dvakrát skladba *These Days* spolu s ďalšími interpretmi – Rudimental a Glynne Jess), Nik Gershaw, Rita Ora, Sting, Taylor Swift, Mika, Tina Turner, Extreme a Michael Bublé. Až päťkrát sa v playliste vyskytli rôzne skladby speváčky Dua Lipa. Z ďalších zahraničných skladieb sa tu vyskytli dve španielske. Jedna s názvom *Dímelo* speváka Marca Anthonyho. Druhá od interpretov Enrique Iglesias, Descemer Bueno, Zion a Lennox s názvom *Subeme la radio*. Jeden anglicko-španielsky duet spevákov Alvaro Soler, Flo Rida a TINI s názvom *La Cintura*.

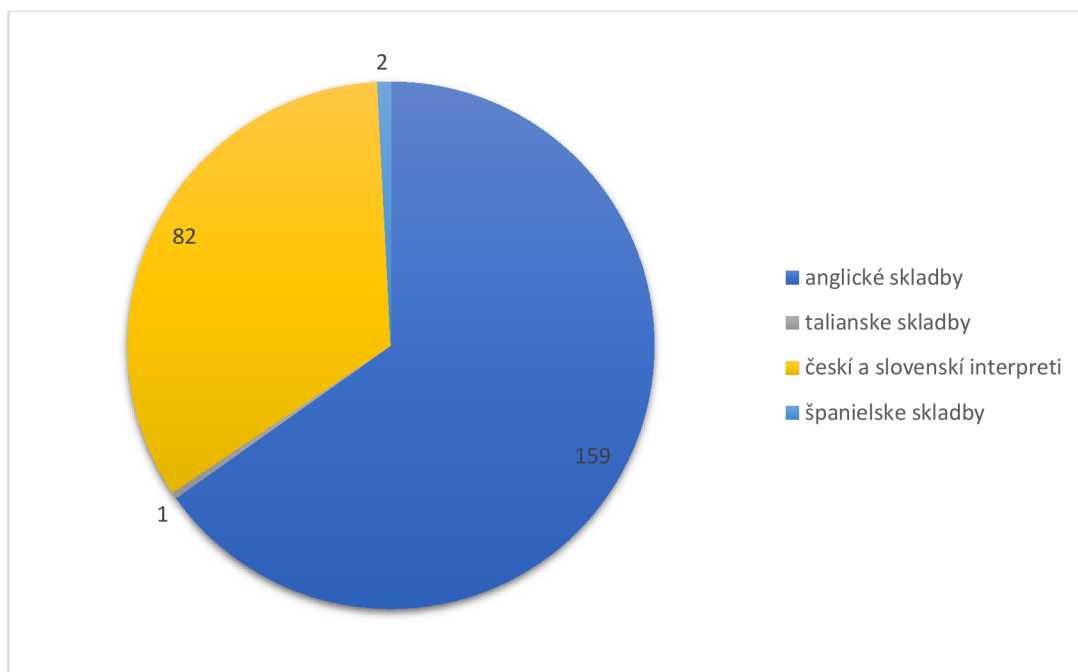
Graf č. 10: Všetky odohrané skladby zo dňa 5. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

5.2.4. Štvrtok 6. 1. 2022

Vo štvrtok na rádiu Slovensko odohralo 244 skladieb. Z nich 82 patrí českým a slovenským interpretom. Trikrát v playliste z tohto dňa zazneli Jana Kirschner a Zdenka Predná. Dvakrát hrali skladby Zuzany Smatanovej, skupiny I.M.T. Smile, Gladiator, Paľa Haberu, Karla Gotta, Márii Čírovej (dvakrát skladba *Slobodná*), Barbory a Lenky Piešovej, No Name, Buranowski, Chinaski, Teri Čikoš, Adama Ďuricu s Roberta Buriana. Až štyrikrát zazneli skladby skupiny Peter Bič project, z toho jedna v angličtine s názvom *Hey Now*. Okrem tejto skladby v angličtine od českých alebo slovenských interpretov zaznelo ďalších 5 skladieb. Karin Ann so skladbou *I'm A Loser*, skupina Voising so skladbou *Deck The Halls*, Martin Harich so skladbou *Carol Of The Bells* a dvakrát skladba *Feel* od Celeste Buckingham. Vo štvrtok v rádiu Slovensko odohrala aj jedna ľudová pieseň od spevákov Štefan Štec a Fajta s názvom *Raj Rozviv Sia-Prečistaja Ďiva* spievaná v rusínskom nárečí. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát zazneli skupina One Republic, Pink (z toho dvakrát so skladbou *Cover me in sunshine*), skupina Imagine Dragons a Kygo. Dvakrát sa vyskytli Michael Bublė, Mariah Carey, Rita Ora, Ed Sheeran, Justin Bieber, The Rembrandts, Miley Cyrus (dvakrát so skladbou *Slide Away*), Kylie Minoque, Harry Styles, LP, Destiny (dvakrát so skladbou *Je Me Casse*), Kimberley Locke (dvakrát skladba *Jingle Bells*), Jennifer Hudson (dvakrát skladba *Ain't No Mountain High Enough*), skupina Coldplay, Taylor Swift (dvakrát skladba *Christmas Tree Farm*), BTS (dvakrát skladba *Butter*), Avril Lavigne, Ariana Grande (dvakrát skladba *No Tears Left To Cry*), Selena Gomez, Nickelback (dvakrát skladba *How You Remind Me*) a Shania Twain. Až päťkrát zaznela skupina Jonas Brothers, z toho dvakrát so skladbou *Leave Before You Love Me*. Štyrikrát sa v playliste vyskytla speváčka Dua Lipa, dvakrát so skladbou *Cold Heart*, ktorú spieva s Eltonom Johnom. Okrem toho zazneli dve španielske piesne. Jedna s názvom *El Baño* interpretov Enrique Iglesias a Bad Bunny. Druhá s názvom *Mañana* interpretov Alvaro Soler a Cali Y El Dandee. A jedna talianska pieseň s názvom *Sul Treno*, ktorej spevákom je Nek.

Graf č. 11: Všetky odohrané skladby zo dňa 6. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

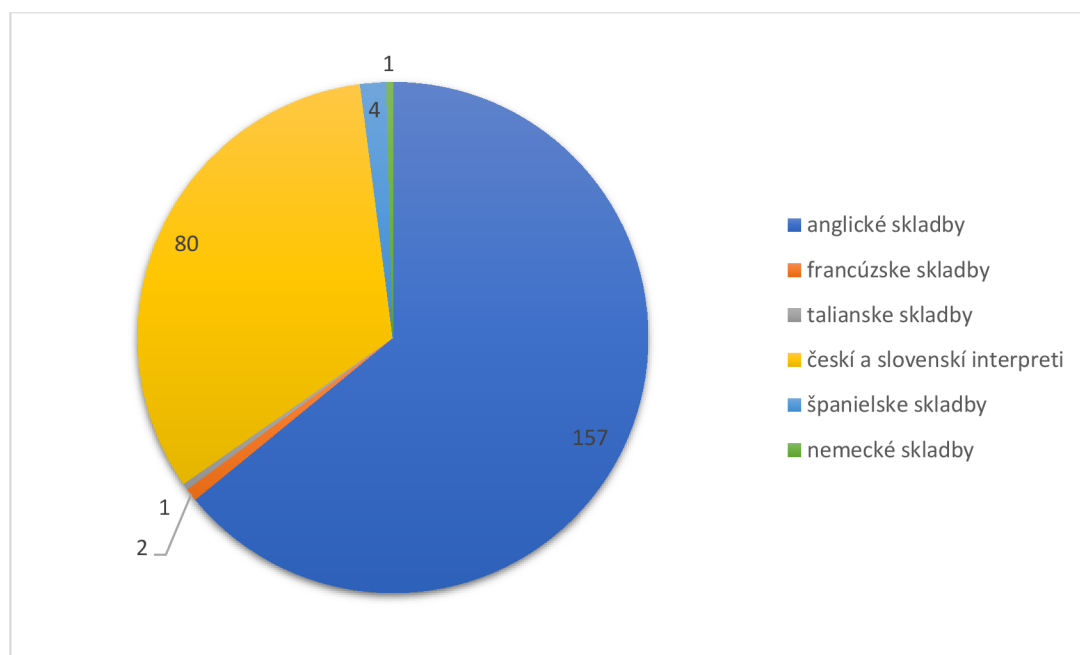

5.2.5. Piatok 7. 1. 2022

V piatok na rádiu Slovensko dohromady odohralo 245 skladieb. Z nich 80 je od českých a slovenských interpretov. Trikrát sa tu z nich vyskytli skladby interpretov Adam Ďurica (dvakrát skladba *Pravdupovediac*), Bystrík a Desmod. Dvakrát zazneli Chinaski, Zuzana Smatanová (dvakrát skladba *Dvere*), Zac (dvakrát skladba *Skúšam*), Katarína Knechtová, No Name, Hex, Peter Bič Project, Samuel Tomeček (dvakrát skladba *Nech sa darí*), Peha, Martin Cisar (dvakrát skladba *Strácam*), skupina Elán, Teri Čikoš (dvakrát skladba *Dilema*), skupina Vidiek (dvakrát skladba *Dohodnime sa*), Richard Müller, Sima Martausová, I.M.T. Smile, Robo Papp, Gladiator a Robo Opatovský. Jana Kirschner sa v playliste vyskytla trikrát, z toho jedenkrát s anglickou skladbou *Oh Me Oh My*, ktorú spieva s Miroslavom Žbirkom. Okrem tejto jednej zaznelo anglických pesničiek od slovenských alebo českých interpretov ešte 7. Dvakrát sa v playliste vyskytla Celeste Buckingham so skladbou *Feel*, Interpreti Rakovicky a D-Fly so skladbou *Pills*, Karin Ann dvakrát so skladbou *We're friends, right?*, Emma Drobná so skladbou *Between us* a Lina Mayer so skladbou *So High*. Z anglických skladieb zahraničných interpretov trikrát zazneli Dua Lipa a Kygo. Dvakrát sme v zozname skladieb našli interpretov Jennifer Hudson (dvakrát skladba *Ain't No Mountain High Enough*), Pink, Harry Styles (dvakrát skladba *Watermelon Sugar*), Tina Turner (dvakrát skladba *What's Love Got To Do With It*), Demi Lovato (dvakrát skladba *Solo* s Clean Bandit), Olivia Rodrigo (dvakrát skladba *Drivers License*), Wham, The Weeknd, Rag'n'bone Man, Jonas Brothers, Justin Bieber (dvakrát skladba *Stay* s Kid Laroi), Liam Payne (dvakrát skladba *For You* so speváčkou Rita Ora), Miley Cyrus a Calvin Harris. Štyrikrát sa tu vyskytla skupina Coldplay, z toho trikrát so skladbou *Higher Power*. Okrem nich štyrikrát zazneli aj skladby

skupiny Imagine Dragons, dvakrát skladba *Follow You*. Okrem toho tu zaznel jeden taliansky duet s názvom *Un Cuore Malato* spevákovi Gigi D'Alessio a Lara Fabian. Štyri španielske pesničky. Prvá od interpretov Enrique Iglesias a Bad Bunny s názvom *El Baño*. Druhá má názov *La Bicicleta* a jej interpretmi sú Shakira a Carlos Vives. Tretia je *La Cintura* od Alvaro Soler, Flo Rida a TINI. A posledná španielska pesnička je tiež od speváka Alvaro Soler spolu s Cali Y El Dandee s názvom *Mañana*. Zazneli aj dve francúzske pesničky, jedna od speváka Girac Kendji a druhá od speváčky France Fall. A na záver jedna nemecká pesnička od Neny.

Graf č. 12: Všetky odohrané skladby zo dňa 7. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

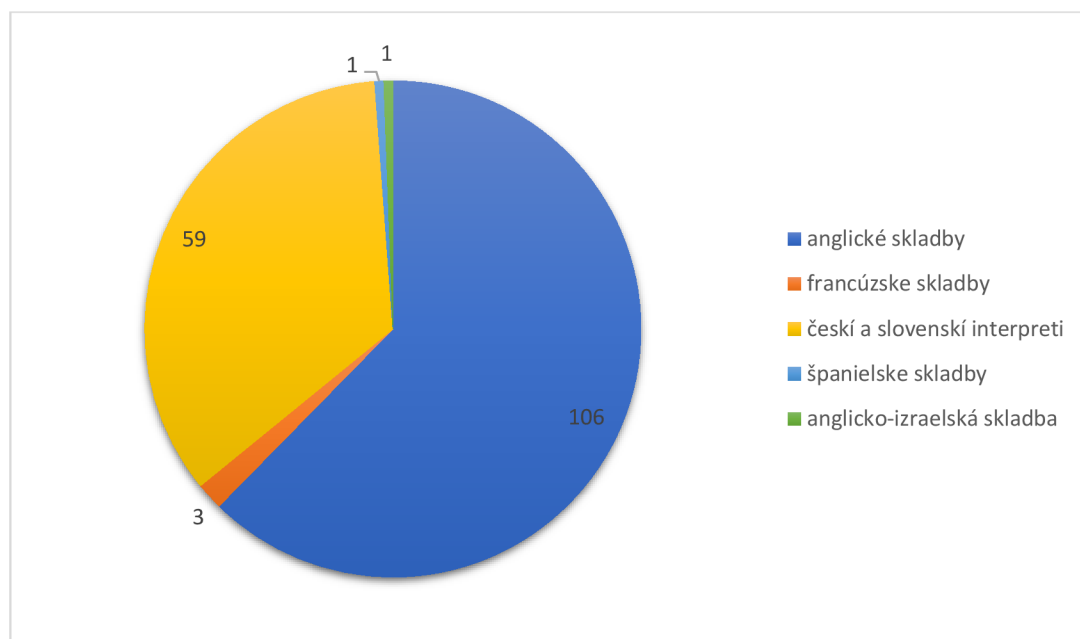

5.2.6. Sobota 8. 1. 2022

V sobotu na rádiu Slovensko odohralo dokopy 170 pesničiek, čo je podstatný pokles v celkovom počte oproti ostatným dňom. Z nich 59 patrí českým a slovenským interpretom. Dvakrát zazneli skladby interpretov Robo Papp, skupiny Elán, Peter Aristone (dvakrát skladba *Finále*), Tina, Adam Ďurica, Hello Brian, Teri Čikoš (dvakrát skladba *Dilema*) a Zdenka Predná. Dvakrát zaznela aj Emma Drobná a jedna zo skladieb je v angličtine s názvom *Try*. Okrem nej v angličtine zaznelo od slovenských a českých interpretov ďalších 5 skladieb. Jana Andevska so skladbou *We Can Fly*, Karin Ann so skladbou *I'm A Loser*, Lina Mayer so skladbou *So High*, Matej Smutný so skladbou *Psycho Love* a Erika Rein so skladbou *I Care*. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov trikrát zazneli BTS (dvakrát skladba *Butter*), Coldplay a Pink. Dvakrát zazneli Milky Chnace (dvakrát skladba *Colorado*), Maroon 5, Jonas Brothers, Kygo, Sia, Imagine Dragons (dvakrát skladba *Follow You*), Kylie Minogue, Ed Sheeran, Justin Bieber, Westlife, Ellie Goulding a Rihanna. Až štyrikrát zaznela Dua Lipa s rôznymi skladbami. Z ďalších zahraničných skladieb v sobotu zaznela

jedna španielska skladba *Dímelo* speváka Marca Anthonyho. Tri francúzske skladby. Jedna od Alizée s názvom *J'en Ai Marre*, druhá od In-Grid s názvom skladby *Tu Es Foutu* a tretia od speváka Maitre Gims s názvom *Est-ce que tu m'aimes?*. V sobotu sa v playliste vyskytla aj jedna anglicko-izraelská skladba s názvom *Im Nin'Alu* speváčky Ofra Haza.

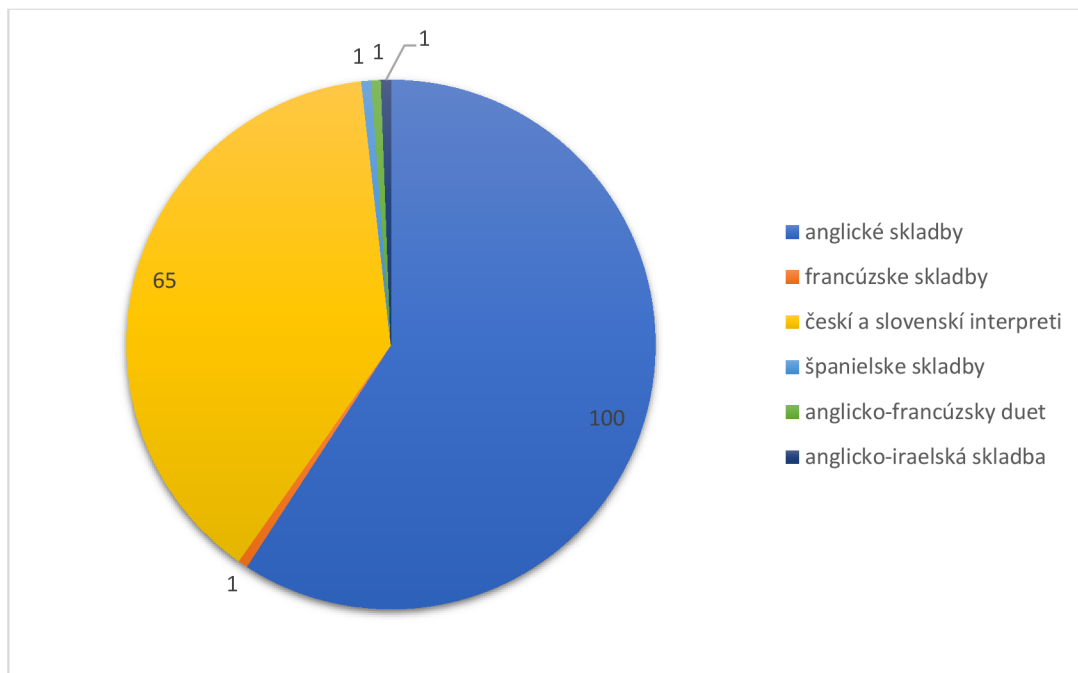
Graf č. 13: Všetky odohrané skladby zo dňa 8. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

5.2.7. Nedeľa 9. 1. 2022

V nedeľu na rádiu Slovensko dohromady odohralo 169 skladieb. Z nich 65 patrí českým a slovenským interpretom. Trikrát zazneli No Name a Zuzana Smatanová. Dvakrát sa vyskytli skladby interpretov a skupín Hello Brian (dvakrát skladba *Nepýtaj sa*), Sima Martausová, Polemic, Zdenka Predná, Robo Opatovský, Peter Cmorik, Beáta Dubasová, Peter Bič Project, Tina (dvakrát skladba *Blízko*), Katarína Knechtová, Nocadeň, Bystrík, Teri Čikoš a Peter Lipa. V nedeľu zazneli dokopy tri anglické skladby slovenských interpretov. Jednou je skladba *Feel* od Celeste Buckingham. Druhou je pieseň *Time Is Of The Essence* od skupiny The Paper Dragon, ktorá v priebehu dňa zaznela dvakrát. Z anglických skladieb od zahraničných interpretov sa trikrát vyskytli Kylie Minoque (dvakrát skladba *Magic*) a Ellie Goulding. Dvakrát zazneli Gary Barlow, Mika, Coldplay, Ava Max, Tina Turner (dvakrát skladba *What's Love Got To Do With It*), Taylor Swift, Pink, Sting, Imagine Dragons, Post Malone a Dua Lipa. Zaznela aj jedna španielska pesnička s názvom *El Baño* interpretov Enrique Iglesias a Bad Bunny. Jedna francúzska skladba od Maitre Gims s názvom *Est-ce que tu m'aimes?*. Jeden anglicko-francúzsky duet spevákov Olly Murs a Alizée s názvom *Dear Darlin*. A anglicko-izraelská skladba *Nin'Alu* speváčka Ofra Haza.

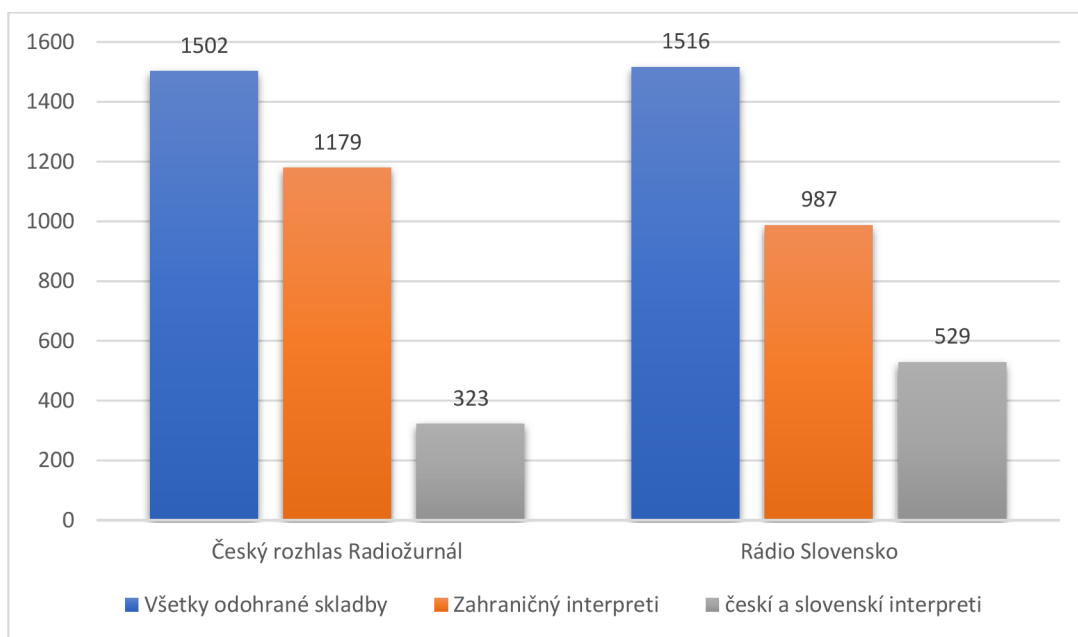
Graf č. 14: Všetky odohrané skladby zo dňa 9. 1. 2022 na Rádiu Slovensko.

5.3. Komparácia

V tejto časti bakalárskej práce zhrnieme jednotlivé výsledky, ktoré sme získali využitím kvantitatívnej výskumnej metódy, obsahovej analýzy. Využijeme k tomu metódu komparácie. Komparácia znamená porovnávanie. Je založená na vyhľadávaní konkrétnych javov, ktoré majú spoločné črty. Táto metóda nám umožňuje zisťovanie zhodných alebo naopak rozdielnych vlastností porovnávaných javov.⁴² Budeme postupovať nasledovne. Ako prvé si vytvoríme zhrňujúce grafy oboch rozhlasových staníc. V nich nájdeme údaje týkajúce sa všetkých odohraných skladieb za týždeň. Pomer zahraničných interpretov oproti českým a slovenským interpretom. Zostavíme aj tabuľku piatich najhranejších českých/slovenských aj zahraničných interpretov oboch staníc. Následne prevedieme komparáciu. Zistíme, či sa jednotlivé údaje zo skúmaných rozhlasových staníc odlišujú. V čom sú si podobné a v čom naopak odlišné.

Graf č. 15: Zoznam odohraných skladieb na oboch rozhlasových staniciach v časovom období od 3. 1. 2022 do 9. 1. 2022.⁴³

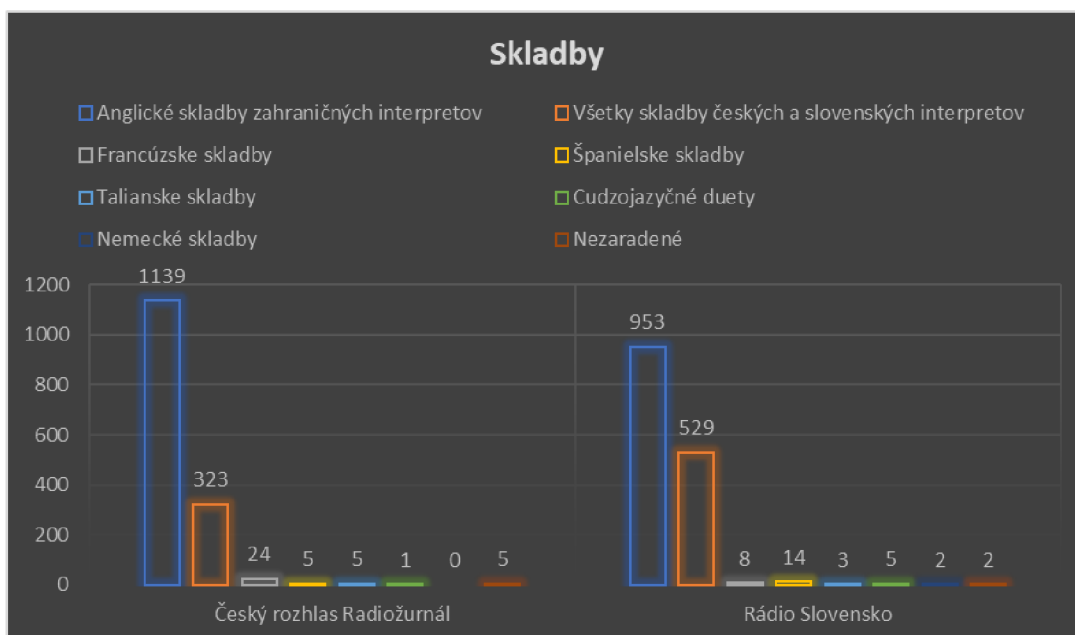
Ako môžeme z Grafu č. 15 hneď na prvý pohľad vyčítať, súčet všetkých odohraných skladieb oboch staníc v časovom rozmedzí jedného týždňa je veľmi podobný. Na Rádiu Slovensko (1516 skladieb) odohralo len o 14 skladieb viac ako na rádiu Český rozhlas Radiožurnál (1502). Keď prejdeme k počtu skladieb od všetkých zahraničných interpretov, tu je už rozdiel viditeľnejší. Na Rádiu Slovensko odohralo

⁴² FILIT. „Komparácia“, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: <https://dai.fmph.uniba.sk/~filit/fvk/komparacia.html>.

⁴³ K zahraničným interpretom sme spojili všetky kategórie ako: anglické/francúzské/španielske/talianske/nemecké skladby, všetky duetá a aj nezaraďené piesne.

dohromady 987 zahraničných skladieb, čo je o 192 skladieb menej než u Radiožurnálu. Tento pomer sa obrátil pri skladbách patriacim českým a slovenským interpretom. Tam ich na Rádiu Slovensko odohralo 529, čo je zase o 206 skladieb viac než na Radiožurnále. K českým a slovenským interpretom samozrejme spadajú aj tí, ktorým sa v zozbieranom playliste vyskytli skladby anglického alebo aj iného charakteru. Takže celkový počet piesní znejúcich v inom než slovenskom alebo českom jazyku, by bol oproti týmto údajom odlišný.

Graf č. 16: Všetko odohrané skladby oboch staníc rozčlenené do kategórií podľa jazyka.⁴⁴

Graf č. 16 nám poskytuje prehľad v tom, aké skladby (v zmysle jazyka) v rádiách počas jedného týždňa zazneli. Ako sme predpokladali, najvyšší výskyt mali práve anglicky znejúce skladby zahraničných interpretov. Tento údaj sa potvrdil pri oboch rozhlasových staniciach. U Radiožurnálu je počet anglických skladieb zahraničných interpretov o 186 väčší ako u Rádia Slovensko. Všetky skladby českých a slovenských interpretov boli druhé najhranejšie v rádiu. Tu je celkový počet u Rádia Slovensko väčší o 206 ako už bolo spomenuté pri Grafe č. 15. Ďalšie najhranejšie skladby Radiožurnálu boli francúzske. Dohromady ich v priebehu týždňa zaznelo 24. Najčastejšie vyskytujúcou sa interpretkou v tejto kategórii je speváčka Zaz, ktorej dohromady zaznelo 12 francúzskych skladieb (Imagine (6x), Si J'amais J'oublie (2x), Je veux (2x), Que vendrá (1x), On ira (1x)). Na Rádiu Slovensko boli ako tretie najhranejšie španielske skladby. Najčastejšie sa v tejto kategórii vyskytli skladby interpreta Alvaro Soler (La Cintura (3x), Mañana (3x)). Výskyt skladieb v ďalších kategóriách už nebol taký výrazný. Všetky ostatné údaje spadli pod 10. Ku kategórii „Nezaradené“ spadajú pri Radiožurnále 4 rómske piesne a skladba *Adiemus* od

⁴⁴ Tento tmavší vzhľad grafu som zvolila z toho dôvodu, aby bola lepšia viditeľnosť jednotlivých farebných údajov.

skupiny Adiemus. Na rádiu Slovensko bola do tejto kategórie pridaná skladba s názvom Im Nin'Alu od speváčky Ofra Haza. Jej text je anglicko-izraelský a vyskytla sa v zozbieranom playliste dvakrát.

Tabuľka č. 1: Zoznam piatich najhranejších interpretov alebo skupín oboch rádii z Česka, Slovenska a aj zo zahraničia.

	Český rozhlas Radiožurnál: Najhranejší zahraníční interpreti	Český rozhlas Radiožurnál: Najhranejší českí interpreti	Rádio Slovensko: Najhranejší zahraníční interpreti	Rádio Slovensko: Najhranejší slovenskí interpreti
1.	Coldplay (21x)	Xindl X (16x)	Dua Lipa (24x)	Miroslav Žbirka (16x)
2.	Queen (17x)	Michal Hrůza (16x)	Coldplay (19x)	Zuzana Smatanová (16x)
3.	Bryan Adams (17x)	Aneta Langerová (14x)	Imagine Dragons (17x)	Peter Bič Project (15x)
4.	LP (16x)	Chinaski (13x)	Pink (17x)	Robo Opatovský (15x)
5.	Adele (16x)	Support Lesbiens (13x)	Jonas Brothers (17x)	Gladiator (14x)

V Tabuľke č. 1 som sa rozhodla poukázať na tie mená interpretov a kapiel, ktoré sa v zozbieranom týždňovom playliste oboch staníc vyskytovali najčastejšie. Rozdelila som to na štyri základné kategórie. Z oboch staníc som vybrala dohromady 10 interpretov alebo kapiel. Päť som priradila ku kategórii najhranejších zahraničných interpretov a päť k najhranejším českým alebo slovenským interpretom. Až na pár výnimiek, každý jeden interpret zaznel počas siedmich dní v rádiu minimálne dvakrát. Vo väčšine prípadov šlo o pomerne častý výskyt interpretov v playlistoch. Zo zahraničia sa britská skupina Coldplay v oboch rádiách umiestnila na prvých dvoch priečkach. Radiožurnál odohral skladby tejto skupiny až 21-krát a na Rádiu Slovensku 19-krát. Na Radiožurnále odohralo od skupiny Coldplay až 10 rôznych skladieb. Z nich najčastejšie piesne s názvom Higher Power (5x) a My Universe (5x). Na Rádiu Slovensko medzi najčastejšie hrané skladby tejto skupiny patrili tiež skladba Higher Power (9x) a Orphans (4x). K ďalším často hraným interpretom patrí speváčka Dua Lipa, ktorej na Rádiu Slovensko odohralo až 24 skladieb. Z nich najčastejšie hraný bol duet s Eltonom Johnom s názvom Col Heart (6x). Na Českom rozhlase Radiožurnál sa na druhej priečke pod skupinou Coldplay umiestnila skupina Queen spoločne s interpretom Bryanom Adamsom. Z českých interpretov k najhranejším patrí skupina Xindl X. Z ich repertoáru sa najčastejšie vyskytla skladba s názvom Má chata, můj hrad (5x). Za touto skupinou nezaostáva ani interpret Michal Hrůza. Najčastejšie zaznela jeho skladby Nahoru (6x). K slovenským najhranejším interpretom patrí Miroslav Žbirka, ktorého hudobný repertoár v rádiu bol veľmi pestrý a rozmanitý. Najčastejšie zaznela jeho skladba s názvom Slovenská

(3x), ale v porovnaní s ostatnými to nie je tak často. Za Miroslavom Žbirkom nezaostáva ani slovenská speváčka Zuzana Smatanová. Najčastejšie zazneli jej skladby Dvere (4x) a Daj ruku do mojej ruky (4x).

5.4. Zhrnutie

Teraz prejdeme k zhrnutiu výsledkov, ktoré sme metódou obsahovej analýzy a komparácie získali. Prvým stanovým cieľom bolo zistiť, koľko skladieb v rádiu zaznie v priebehu jedného týždňa. Predpokladali sme, že číselné údaje oboch rozhlasových staníc nebudú veľmi odlišné. Výsledný súčet odohraných skladieb na Radiožurnále je 1502. Oproti nemu stojí Rádio Slovensko, na ktorom dohromady odohralo 1516 piesní. To je iba o 14 skladieb viac. Tento výsledok môžeme zhodnotiť tak, že sa nám hypotéza potvrdila. Druhým cieľom bolo zistiť, aký je pomer slovenských a českých interpretov v porovnaní so zahraničnými. Predpokladali sme, že zahraniční interpreti a ich skladby budú prevládať nad tými českými a slovenskými. Táto hypotéza sa nám tiež potvrdila. Zároveň sme ale postrehli viditeľný rozdiel v počte skladieb českých a slovenských interpretov, kde na Rádiu Slovensko odohralo 529 skladieb týchto interpretov a na Radiožurnále 323. To je o 206 skladieb menej. Tento fakt môže byť z veľkej časti ovplyvnený predovšetkým tým, že na Slovensku fungujú od roku 2016 povinné kvóty. Povinné kvóty percentuálne stanovujú minimálne množstvo odohraných domácich skladieb v priebehu jedného mesiaca. Tie sa na Slovensku postupom času ešte sprísnili. Na komerčných rozhlasových staniciach musia vysielat' minimálne 20 % slovenskej hudby zatiaľ čo na verejnoprávnych rádiách RTVS až 35 %.⁴⁵ Tretím cieľom bolo zistiť, ktorí z interpretov alebo skupín patria k najhranejším oboch rádií. Tu sme postupovali tak, že sme na základe najčastejšieho výskytu skladieb jednotlivých interpretov a skupín vytvorili tabuľku piatich najhranejších oboch staníc. Vybrali sme 5 najhranejších z českej a slovenskej, ale aj zahraničnej scény. Zaujímavým bolo zistenie, že na Rádiu Slovensko aj Radiožurnále medzi päť najhranejších českých alebo slovenských interpretov mali obe rádia najvyšší výskyt domácich interpretov. Z toho môžeme vyvodiť, že aj keď máme k sebe jazykovo a kultúrne veľmi blízko, a mnohé skladby v rádiách boli ako od českých tak aj slovenských interpretov, v závere sa obe rádia snažia podporovať predovšetkým domácu hudobnú scénu. Štvrtým cieľom bolo zistiť, či skladby jednotlivých interpretov v playliste sú repetitívne. Predpokladali sme, že v zozbieranom playliste nájdeme od jedného interpreta maximálne dve odlišné skladby z jeho repertoáru. Finálne zistenie bolo však prekvapivé. Síce mnohé skladby sa hrali opakovane a ukázalo sa, že na Rádiu Slovensko v porovnaní s Radiožurnálom o niečo viac, tak v priebehu týždňa niektorým interpretom alebo skupinám zazneli aj štyri alebo viac rôznych skladieb. Ako príklad môžeme uviesť britskú skupinu Coldplay, ktorá sa v oboch skupinách vyskytla na prvých dvoch priečkach medzi najhranejším zahraničnými interpretmi. Len z ich repertoáru na Radiožurnále dohromady zaznelo za jeden týždeň až 10

⁴⁵ Berger, Vojtěch. „Hudba v éteru. Česká rádia hrají hlavně anglicky, povinné kvóty na mateřštinu vyvolávají odpor.“, Zverejnené 29. januára 2019 v HlídacíPes, [Cit. 25. 4. 2022], Dostupné z: <https://hlidacipes.org/hudba-v-eteru-ceska-radia-hraji-hlavne-anglicky-povinne-kvoty-na-materstinu-vyvolavaji-odpor/>.

odlišných singlov. Tu sa ukazuje, že síce sa nám ako poslucháčom často zdá, že sa v rádiách hrá dokola to isté, tak nie vždy to musí byť pravidlom.

6. Interview

Interview je špeciálne vedený rozhovor výskumníka so skúmanou osobou.⁴⁶ Cieľom rozhovoru je získanie odpovedí na položené otázky týkajúce sa určitej témy. Jeho využitie v bakalárskej práci má aj niekoľko výhod. Môže doplniť alebo potvrdiť informácie k teoretickej a rovnako aj k praktickej časti. Existujú dva druhy rozhovorov: štandardizovaný a neštandardizovaný. Štandardizovaný vyžaduje určitú prípravu pred vykonaním samotného rozhovoru. Vypracujeme si otázky a určíme ich stanovené poradie. Pomôže to k tomu, aby sa pri rozhovore vyhlo odbočovaniu od témy. Výhodou je, že sa takýto rozhovor môže odohrať aj neosobne. Napríklad prostredníctvom elektronickej komunikácie. Neštandardizovaný rozhovor necháva obom zúčastneným stranám, pýtajúcemu aj odpovedajúcemu, väčšiu voľnosť. Rozhovor je vďaka tomu pružnejší a tvorivejší. Využíva sa primárne pri vedení rozhovoru s jednotlivcom. Umožňuje nám detailnejšie spoznanie jeho názorov, postojov a preniknutie k podstate problému.

V našej práci sme využili takzvanú hybridnú formu, kedy kombinujeme štandardizovanú aj neštandardizovanú formu rozhovoru. Pri pološtandardizovanom rozhovore je dôležité, aby si výskumník vopred nazhromaždil informácie týkajúce sa danej témy. Vďaka nim sme schopný vytvoriť štruktúru rozhovoru. Otázky, ktoré sme vopred vypracovali, boli následne zaslané odpovedajúcemu. Poskytli mu nejaký čas na prípravu. Pri vedení takéhoto rozhovoru je možné otázky v priebehu doplniť.⁴⁷

6.1. Informácie získané rozhovorom

Bakalársku prácu som sa rozhodla doplniť rozhovorom, ktorý ako som dúfala, pomôže lepšie definovať a pochopiť skúmanú problematiku tvorby playlistov. Keďže v praktickej časti rozoberám aj playlist Rádia Slovensko, rozhodla som sa skontaktovať s odborným hudobným dramaturgom tejto rozhlasovej stanice, Rasťom Očenášom. Oslovila som ho prostredníctvom mailu, kde som mu zaslala aj vopred vypracované otázky. Rozhovor nakoniec prebehol osobne v Bratislave a bol zaznamenaný nahrávaním na záznam. Oficiálny rozhovor s hudobným dramaturgom Rádia Slovensko Rasťom Očenášom sa nachádza v prílohe. Odpovede na jednotlivé otázky som po rozhovore upravila do súvislého textu.

V rozhovore sme sa zamerali na nasledovné témy. Hlavným cieľom bolo zistiť, čo všetko zahŕňa práca hudobného dramaturga a ako prebieha tvorba playlistov. Dozvedeli sme sa, že v dnešnej dobe to prebieha inak, ako tomu bývalo predtým. Kedysi mohli hudobní dramaturgovia zaradiť to hraného playlistu takmer čokoľvek a podľa svojho vkusu. Dnes fungujú v úzkej „spolupráci“ s modernou technológiou

⁴⁶ Gavora, Peter. *Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu* (Bratislava: Regent, 2006) 87.

⁴⁷ Podklady24. „*Takto má vyzerať rozhovor v bakalárskej práci*“, Zverejnené vo februári 2020, [Cit. 25. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.podklady24.cz/takto-ma-vyzerat-rozhovor-v-bakalarskej-praci>.

a softvérom. K najznámejším patrí vysielací program s názvom Sepia. Sepia sa využíva na generovanie playlistov aj v Rádiu Slovensko. Funguje na základe stanovených parametrov, ktoré zadáva hudobný dramaturg. Zároveň do tohto programu vkladá skladby, z ktorých vygeneruje playlist na jediný klik. Pri zostavení playlistu na základe vopred stanovených kategórií a obmedzení môžu nastať aj drobné nedokonalosti. Ale sú to väčšinou drobnosti, ktoré sa dajú ľahko napraviť. Nie je to tak, že by hudobný dramaturg v dnešnej dobe musel nahadzovať jednotlivé skladby 24 hodín denne. Zároveň je jeho práca ale nevyhnutná a stále rovnako dôležitá, pretože bez jeho pokynov by takýto generovací program nebol schopný fungovať. Obdobie, na aké sú playlisty vopred pripravené, je individuálne u každého hudobného dramaturga. V závere ho stačí mať minimálne jeden deň dopredu. Čo sa týka skladieb, ktoré sa stanú súčasťou hraného repertoáru, nefunguje to odkúpením, ako sme prvotne predpokladali. Naopak, dnes je každý interpret a skupina rád, pokiaľ sa v rádiu objavia. Zahraničných interpretov posielajú do rádií vydavateľstvá, s ktorými má hudobný dramaturg za úlohu komunikovať. Domáci interpreti z Česka a Slovenska zasielajú svoje nahrávky priamo na mail. Úlohou dramaturga je odsúhlasiť, ktoré zo skladieb priradí do playlistu.

Zároveň dnes sa už v rádiách nemôže nejakým výrazným spôsobom premietáť do repertoáru hudobný vkus dramaturga. Rádia, a predovšetkým komerčné, sa v súčasnosti snažia prispôbiť najmä vkusu poslucháčov. Pri verejnoprávných rádiách je snaha zdieľať aj určité vzdelávacie podnety, podporujú často aj nových začínajúcich interpretov alebo hrajú aj menej štandardné veci. No poslucháč je stále tou najvyššou prioritou. K zisteniu toho, čo sa dnes ľuďom páči a čo naopak nie, slúžia prieskumy počúvanosti. Takéto prieskumy môžu prebiehať vo väčších halách, kde naženú ľudí, ktorým púšťajú ukážky a ich úlohou je odpoveď na otázky týkajúce sa vkusu, či skladbu poznajú atď. Ďalšou variantou sú tzv. „call-outy“, kedy obvolávajú ľudí a prostredníctvom telefonátov zisťujú, ktoré skladby sa oplatí hrať. Nech to znie akokoľvek bláznivo, údajne to na tomto princípe funguje.

Mnohí z nás si určite nie raz položili otázku v znení, že mnohé skladby v rádiách nezaznievajú. Prečo je to tak? Často máme pocit, že sa takmer vo všetkých rádiách hrá dokola to isté. Ale ukázalo sa, že to tak celkom nie je pravda. Žijeme v dobe singlov, takže z toho dôvodu sa väčšinou od interpreta vyberie len pár skladieb, ktoré sa stanú súčasťou repertoáru. Zväčša ide o tie najpopulárnejšie. Ďalej sa rádiá od seba líšia hlavne aj v závislosti od cieľovej skupiny. Iný repertoár sa vyskladá pre mladšie publikum ako pre to staršie. Zároveň väčšina rádií má zostavené hudobné knižnice práve na základe vyššie spomenutých výskumov. Takže sťažovať sa na ne nie je celkom náležité, keďže hrajú presne to, čo im v prieskumoch povedali poslucháči. Trafíť sa do individuálneho vkusu poslucháčov je náročné a preto väčšinou volia skladby, ktoré sú vo všeobecnosti známe a ľudia ich majú radi. Úlohou hudobného dramaturga je toto všetko sledovať. Všímať si, čo sa deje vo svete. Čo je populárne na youtube a v rôznych rebríčkoch. Pri vsunutí menej známej skladby do playlistu, ktorá síce môže potešiť pár percent poslucháčov, rádio skôr riskuje, že si ho ostatní preladia. A práve z tohto dôvodu sa riadia prevažne vkusom väčšiny.

Záver

Hlavným cieľom mojej bakalárskej práce bolo prostredníctvom metódy obsahovej analýzy na zozbieraných playlistoch dvoch rozhlasových staníc zistiť, koľko skladieb zaznie v priebehu týždňa a prispieť k vyskúmaniu hudobnej reprezentácie v tejto ére. Pre tento účel som zvolila dve kompatibilné rozhlasové stanice. Český rozhlas Radiožurnál a Rádio Slovensko. Úlohou bolo zistiť, koľko skladieb v priebehu týždňa odohralo, aký bol pomer zahraničných interpretov voči českým a slovenským, a ako často jednotliví interpreti a ich skladby zazneli. Následne po vyhodnotení výsledkov sme previedli komparáciu Rádia Slovensko a Radiožurnálu. Zhodnotili sme podobnosti ale aj odlišnosti týchto dvoch rádii. Ukázalo sa, že v prípade celkového počtu odohraných skladieb výrazné odchýlky nenastali. Zmeny sme postrehli až pri konkrétnych skladbách. Najvýraznejší rozdiel sme objavili vo výsledných súčtoch zahraničných skladieb oproti českým alebo slovenským. Na Rádiu Slovensko v priebehu týždňa zaznelo o takmer polovicu viac českých a slovenských interpretov ako na Radiožurnále.

Praktickú časť som doplnila aj o pološtruktúrovaný rozhovor s odborným hudobným dramaturgom Rádia Slovensko. Tým, že ide o jednu zo skúmaných rozhlasových staníc, výsledky, ktoré odpovede v rozhovore priniesli, boli pre prácu prínosné. Jedným zo stanovených cieľov bolo zistiť, či sa hudobný vkus dramaturga premieta do rádia. Ako sme sa dozvedeli, dnes to tak už nefunguje a primárne zacielenie každého rádia je na vkus poslucháčov. Okrem toho som sa v otázkach zamerala na zistenie priebehu tvorby samotných playlistov, ktoré boli základom tejto bakalárskej práce. Odpovede ukázali, že poradie skladieb v rádiu je prevažne náhodné. Zostavovanie finálnej verzie dnes nie je už len úlohou hudobného dramaturga. Z veľkej miery k tomu prispieva moderná technológia a rôzne softvéry. Na Rádiu Slovensko to má na starosti profesionálny vysielač program s názvom Sepia. Úloha hudobného dramaturga spočíva v tom, aby tento program naplnil rôznymi pesničkami, zadal dôležité parametre a kategórie, a aj určité obmedzenia. Program na základe všetkých týchto príkazov následne vygeneruje playlist celého dňa na jediné kliknutie. Treba ale dodať, že bez práce hudobného dramaturga by takýto vysielač program nebol schopný správne samostatne fungovať. Takže jeho práca je stále veľmi významná a potrebná.

Pri písaní tejto práce sa otvorilo veľké množstvo ďalších tém, ktoré by sa dali podrobnejšie rozvinúť a vyhodnotiť. Moje výsledky priniesli predovšetkým obraz o fungovaní jednotlivých rádii obecné. Ďalšia práca by sa mohla zamerať na pomer jednotlivých žánrov, ich rôznorodosť, rovnako rôznorodosť interpretov, prípadne skrytú propagáciu a posolstvo jednotlivých rozhlasových staníc. Síce rádio v dnešnej dobe funguje skôr ako kulisa, mojim názorom je, že aj napriek tomu vie v značnej miere vplývať na aktuálne naladenie poslucháčov. A preto by malo byť prioritnou funkciou všetkých rádii vniesť do všedných dní radosť a odľahčenie.

Zoznam použitých prameňov a literatúry

Odborná literatúra:

- Brečka, Samuel a kolektív. *Od tamtamov po internet: prehľad dejín mediálnej komunikácie*. Eurokódex. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2009.
- Burlas, Ladislav. *Pohľady na súčasnú slovenskú hudobnú kultúru*. Bratislava: OPUS, 1987.
- Burton, Graeme a Jiráček, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001.
- *Encyklopédia dramatických umení Slovenska 2 M–Ž*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1990.
- Ftorek, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění*. Praha: Grada, 2007.
- Gavora, Peter. *Spríevodca metodológiou kvalitatívneho výskumu*. Bratislava: Regent, 2006.
- Hradiská, Elena, Brečka, Samuel a Vybíral, Zbyněk. *Psychológia médií*. Bratislava: Eurokódex, 2009.
- Ješutová, Eva a kolektív autorov. *Od mikrofónu k poslucháčom*. Praha: Český rozhlas, 2003.
- McQuail, Denis. *Úvod do teórie masovej komunikácie*. Praha: Portál, 1999.

Online zdroje:

- Berger, Vojtěch. „Hudba v éteru. Česká rádia hrají hlavně anglicky, povinné kvóty na mateřštinu vyvolávají odpor.“, Zverejnené 29. januára 2019 v HlídacíPes, [Cit. 25. 4. 2022], Dostupné z: <https://hlidacipes.org/hudba-v-eteru-ceska-radia-hraji-hlavne-anglicky-povinne-kvoty-na-materstinu-vyvolavaji-odpor/>.
- FILIT. „Komparácia“, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: <https://dai.fmph.uniba.sk/~filit/fvk/komparacia.html>.
- FILIT. „Obsahová analýza“, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: https://dai.fmph.uniba.sk/~filit/fva/analyza_obsahova.html.
- Kratochvíl, Oldřich, Matušíková, Iva. „Metodika zpracování bakalářské práce“, Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2015, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: https://www.kalypso.sk/wp-content/uploads/2016/09/01_studijni_text_BAK_1_ZS.pdf.
- Oficiálny web Českého rozhlasu Radiožurnál: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/>
- Oficiálny web Rádia Slovensko: <https://slovensko.rtvs.sk/>

- Podklady24. „Takto má vyzerat' rozhovor v bakalárskej práci“, Zverejnené vo februári 2020, [Cit. 25. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.podklady24.cz/takto-ma-vyzerat-rozhovor-v-bakalarskej-praci>.
- QUORA. „In what language is Adiemus sang in?“, Zverejnené 2019, [Cit. 24. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.quora.com/In-what-language-is-Adiemus-sang-in>.
- RTVS. „O Rádiu Slovensko“, zverejnené 1. januára 2021, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: <https://slovensko.rtv.sk/o-radiu>.
- Vojtěchovská, Martina. „Přehled českého mediálního trhu v roce 2021“, zverejnené 4. apríla 2022, [Cit. 22. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2022/04/prehled-ceskeho-medialniho-trhu-v-roce-2021/>.

Online časopis:

- Musil, Jiří V. „Berelsonovo Vymezení Obsahové Analýzy Jako Metody.“ *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* 8, no. 2 (1972): 214–17. [Cit. 23. 4. 2022] Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41128494?seq=1>.

Ostatné zdroje:

- Zoznam odohraných skladieb Rádia Radiožurnál sme zozbierali z archívu playlistov v časovom období 3. 1. 2022 až 9. 1. 2022 z internetovej stránky Českého rozhlasu. Playlisty sú vždy dostupné maximálne 9 dní dozadu. [citované 9. 1. 2022]. Dostupné online: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/playlisty>
- Zoznam odohraných skladieb Rádia Slovensko sme zozbierali z archívu playlistov v časovom období 3. 1. 2022 až 9. 1. 2022 z internetovej stránky Slovenského rozhlasu. Playlisty sú vždy dostupné maximálne 24 hodín. [citované 9. 1. 2022]. Dostupné online: <https://slovensko.rtv.sk/playlist>
- Rozhovor s hudobným dramaturgom Rádia Slovensko Rasťom Očenášom (súčasť prílohy)

Prílohy

Príloha č. 1: Rozhovor s hudobným dramaturgom Rádia Slovensko Rasťom Očenášom (rozhovor)

Otázka č. 1: Akú školu ste vyštudovali?

Vyštudoval som žurnalistiku, na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Najprv som sa pokúšal ísť na právo, ale nakoniec som rád že som tam nešiel. Od strednej školy som inklinoval k veciam okolo žurnalistiky a hudby.

Otázka č. 2: Ako ste sa dostali k pozícii hudobného dramaturga?

Robím v tomto biznise už nejaký ten rok a začal som ako technický redaktor, čiže som si vyskúšal ako sa robia správy a príspevky. Neskôr v roku 1991, keď vzniklo po revolúcii Rock FM Rádio, tak tam sa funkcie kumulovali. Pred tým to bolo tak, že buď ste robili redaktora, na mikrofón, alebo ste robili hudbu. A toto sa vtedy podarilo tak nejak pospájať. Od mladosti som inklinoval k hudbe. Aktívne som hral na gitare a aj dodnes občas hrávam s chlapcami. Zbieral som platne, CDčka a podobné veci, takže som v tom bol ponorený. Je to môj koníček, ktorý sa vlastne stal mojou prácou, čo je úžasná vec. Bol som nejaký čas moderátorom a sám som mohol vyberať hudbu do rádia. Na pozíciu hudobného dramaturga Rádia Slovensko som bol oslovený nejakými ľuďmi, aj keď tento mainstreamový stredoprúd nie je úplne moja parketa. Ja sa lepšie sa cítim na takej rockovej vlne. Bolo tu tri a pol roka rádio Rocková Republika, ktoré som viedol. Tam som kreoval aj hudbu, aj ľudí. Takže to bol taký môj splnený sen, ale samozrejme to, ako všetko u nás, došlo na to, že majitelia sa pohádali o peniaze, a skončilo to. Potom ma teda oslovili sem, a vrátil som sa naspäť po niekoľkých rokoch. V slovenskom rozhlase som začínal a tam som sa aj vrátil ako hudobný dramaturg. Nebolo to pre mňa jednoduché odosobniť sa od toho, čo sa mi páči a nepáči, pretože tu robíte ten stredoprúd. Takže absolútne sa nemôžete pozerieť na to čo sa páči vám, ale čo by sa malo páčiť poslucháčovi. Takže to je taká celkom zložitá chémia.

Otázka č. 3: Čo všetko zahŕňa Vaša práca?

Primárne vytváranie denných playlistov. K tomu patrí samozrejme aj komunikácia s interpretmi a vydavateľstvami. Keďže sme verejnoprávny okruh, tak by sme mali dávať priestor viac mladším, neznámym interpretom ako to robia súkromné rádia, ktoré väčšinou siahajú iba po osvedčených tituloch. Takže aj to. A okrem toho ešte vyrábam svoju vlastnú reláciu Svet hudby. Toto všetko je zhruba náplňou mojej práce.

Otázka č. 4: Ako prebieha tvorba playlistov do rozhlasu?

Dnes je to už trošku iné ako to bývalo. Kedysi sme zatriasli regálom, vypadli CDčka, a to sme hrali. Teraz sú na to softvéry. Taká všeobecne najznámejšia je Sepia. Do Sepie naplníte pesničky podľa rôznych kategórií, parametrov, ktoré si vy zadáte.

Urobíte si kategórie rotačné, potom také väčšie, ktoré sú záložné, trebárs nočné. To je na každého vôli. Tá sépia potom generuje ten playlist na jeden klik, ale vygeneruje vám celý deň podľa toho, čo jej zadáte. Ten hodinový kolobeh si vystaviate. Tam máte napríklad dve pesničky 80tych rokov, dve pesničky z 90tych rokov, rýchle tempo, pomalé tempo, žena, muž, slovenská, česká, anglická, atď. Toto keď si urobíte dobre, tak potom táto Sépia s tým pracuje, snaží sa to dodržať. Dáte jej nejaké obmedzenia. Koľko skladieb nemôže ísť za sebou, rovnaký interpret, rovnaká pesnička. Nikdy to dokonale nevygeneruje. Keďže tam má obmedzenia, tak vám tam niekedy ostanú prázdne miesta. Ale to je minimum. Nie je to tak, že by som tam musel 24 hodín dávať pesničku za pesničkou. Hlavná robota je nastaviť tú Sépiu, a potom ju udržiavať vo forme tým, že tam pribúdajú nové veci, niektoré odchádzajú, niektoré sa zosúvajú do rôznych iných kategórií.

Otázka č. 5: Na aké obdobie dopredu máte pripravený playlist?

To je v podstate vaša vec. Playlist na druhý deň sa generuje okolo 3, pol 4, deň predtým. Teoreticky vám stačí mať ten jeden deň. V piatok sa generujú 3 dni, lebo sa generuje sobota, nedeľa aj pondelok, keďže je víkend. A keď sú sviatky, tak to tiež tak pribúda. Ale rádovo to treba mať aspoň týždeň dopredu pripravené. Potom sa to už iba upravuje podľa požiadaviek moderátorov a redaktorov, keď tam majú nejakého hosťa a podobne, pretože nikdy neviete, čo sa môže stať. Takže nie je tam nejaké pravidlo, že koľko dopredu. Niekedy, keď sa mi chce, tak mám aj 2 týždne dopredu urobené, alebo keď idem niekde na dovolenku. Mám síce juniora dramaturga, ktorý keď som preč, tak ma zastúpi, ale je to každého osobná vec.

Otázka č. 6: Ako funguje získanie/odkúpenie skladieb, ktoré sa následne stanú súčasťou hraného repertoáru?

Vydavateľstvá vám posielajú tony zahraničných vecí, vrátane súčasných, prvoligových interpretov, ktorých oni zastupujú. Čiže oni vám pošlú kompletný materiál s pesničkou, dátami, metadátami, to je autor hudby, textu, IRSC kódy, a také veci. Podľa toho sa to aj zaraďuje potom do nášho systému, a tam keď si tú pesničku vyhodíte, tak tam všetko máte. Kde to vyšlo, kto to naspieval, kto to vydal, kedy to vydal, atď. Takže my vlastne kupovať pesničky nemusíme. Myslím si že ani žiadne iné rádia, pretože všetci sú radi, keď tú ich pesničku zahráte. A to isté aj so slovenskými alebo českými autormi. Tí väčšinou posielajú na mail veci, napríklad najprv iba v MP3. Potom, keď poviem že fajn, že budeme to hrať, tak mi pošlú väčší súbor WAV a tie metadáta. Následne sa to u nás zaraďí do systému, a môže to ísť.

Otázka č. 7: Do akej miery sa ako hudobný dramaturg a rádio, kde pracujete zaujimate o publikum, pre ktoré hráte?

To je alfa a omega našej roboty. Teraz sa robia prieskumy. Kedysi to nebolo, ale prišli s tým niekedy okolo milénia Švédi, že urobia prieskumy počúvanosti. Prieskumy spočívajú v tom, že im dáte 1000 skladieb, a oni naženú 1000 ľudí do nejakej haly. Púšťajú im ukážky, a oni zaznačujú, či sa im páči, alebo nepáči, či poznajú, alebo nepoznajú, a ďalších 17 kategórií. Z toho sa nejakým spôsobom vychádza. Potom sa

pokračuje systémom call outov. To je na mesačnej báze, kde sa dáva 100 pesničiek, a to prebieha cez telefón. Nie som úplne presvedčený, že to je totálne smerodajné pre verejnoprávny okruh, ale záhadne to funguje napriek tomu, že si poviete, že toto predsa nemôže fungovať. Takže jasné, že sa zaujímate. Formou týchto call outov a prieskumov zisťujeme, ktoré pesničky sú pre ľudí zaujímavé stále, alebo ktoré ich nebavia, a podľa toho aj tvoríme playlist.

Otázka č. 8: Aké sú hlavné ciele hudobnej dramaturgie: hrá nejakú rolu výchova poslucháča a jeho vkusu, alebo sa všetko podriadiuje komerčným cieľom a záujmu poslucháčov?

Čo sa týka komerčných rádii, tak tam o výchove nemôže byť ani reči. Tam sa všetko podriadiuje vkusu poslucháča, lebo oni z toho žijú, a to je pre nich alfa a omega. Čo sa týka verejnoprávneho priestoru, tak ten by mal spĺňať nejaké kvázi výchovné alebo vzdelávacie momenty. Slovenský rozhlas má 9 okruhov. Rádio Slovensko je taký najväčší a najvšeobecnejší, ostatné sú inak zamerané. Regina – stred, východ, západ je určená pre staršie publikum, a zaoberá sa témami daného regiónu. Rádio FM je alternatívne pre mladých ľudí atď. Takže Rádio Slovensko sa snaží byť moderné, pohlo sa dopredu. Pre nás je prioritné, aby poslucháč bol spokojný. Zároveň sa snažíme istým smerom aj tým, že podsúvame nejakých nových, mladých interpretov, alebo nie úplne tie štandardné veci a štandardné skladby čo ostatní, aby tam bol aj nejaký iný aspekt.

Otázka č. 9: Mnohé skladby v rádiu nezaznievajú, prečo? Ide skôr o určitú automatizáciu výberu hudby alebo aktívne ovplyvňovanie programu dramaturgom?

To je zložité. Napríklad Meko Žbirka má 25 albumov, a on je teda mimoriadne dobrý príklad. On je interpret, ktorý je síce klasický, ale pritom stále to malo taký moderný sound. Takže on stále bol hraný, aj v rámci toho, že napríklad Karol Duchoň alebo Grúň, to už sú interpreti, ktorí naozaj sú pre to staršie publikum. Ale ten Meko, ten sa stále dal hrať, a od neho zrovna tam máme asi najviac vecí. Ide sa cestou singlov, čiže každý interpret keď vydá platňu, tak buď konzultuje so mnou, že čoby som vybral ja, alebo vyberie sa jeden, dva single z tej platne, a tie sa potom hrajú. Nedá sa hrať všetko, na to nie je kapacita. Jedine v nejakých špeciáloch, ktoré ale teraz nie sú ani u nás, kde sa predstavuje daná platňa interpreta. Veľa ľudí sa ma pýta, prečo? Ved' tam na tej platni je taká úžasná vec. Hovorím, jasné že je úžasná, ale keď to pustím, tak nikto to nepozná.

Otázka č. 10: Aký je Váš obľúbený hudobný žáner, poprípade interpret a premieta sa Váš vkus do programu?

Môj vkus sa do programu premietat veľmi nemôže. Ja mám rád rockový žáner, je to o mne všeobecne známe. Ale mám rád aj funk, jazz, a také chillové veci. Zároveň mám rád aj americký country rock napríklad. Ale nemalo by sa to premietat do playlistu. V Rock FM sme do toho zasahovať mohli, pretože tam sme si vybrali sami hudbu. Vtedy ešte neboli Sepie, čiže každý moderátor si vybral do svojho

trojhodinového programu hudbu podľa seba. Tam to potom bolo aj veľmi jasné, pretože keď vysielal Ďuro Čurný, tak išiel Depeche Mode a jeho veci. Keď vysielal Julio Viršík, tak išli všetky čalamády na svete, komercie, a keď som vysielal ja, tak išlo viac rockových vecí, a takých funkových. Ale všeobecne, ja sa snažím prihliadať na kvalitu viac, ako na kvantitu.

Otázka č. 11: Je práca hudobného dramaturga taká, akú ste si predstavovali?

Nepredstavoval som si to nejak, že by som o tom sníval. Vždy som rád pracoval aj so slovom, rád chodím aj na mikrofón, a samozrejme aj s hudbou robím tiež rád. Takže je fajn že som to mohol spojiť. Určite je tam veľa vecí, ktoré mi vadia, a ktoré by som robil inak, ale nie je to možné. Takže v podstate áno.

Otázka č. 12: Aký máte názor na české rádia a sú pre Vás niečím inšpiratívne? Skúste charakterizovať aktuálny rozhlasový priestor, verejnoprávny, komerčný, či rozhlas plní umelecké funkcie apod.

České rádia, napríklad Rádiožurnál konkrétne, je veľmi dobré postavené rádio. Český trh je ale úplne iný ako slovenský, to sa ťažko porovnáva. Česi sú úplne iní poslucháči. Sú viac naladení na rock a country. Funguje tam veľa rockových rádií a u nás sa neuživí ani jedno. Oni to robia dobre, a hudobne to majú nastavené tak, akú majú odozvu oni tam. Čiže ťažko sa to porovnáva s našimi, pretože my máme úplne iné publikum, ako je české publikum.

Otázka č. 13: Máte v oblasti hudobnej dramaturgie aj nejaký vzor, poprípade, existujú podľa Vás v tomto povolaní nejaké vzory?

To si myslím že neexistujú, pretože každý hudobný dramaturg robí pre nejaké rádio. A každé to rádio je nejakým spôsobom iné. Vlastne tu nie je momentálne žiadne iné rádio, kde by som chcel byť, pretože všetky naše rádia, to je veľká bieda. Naš rádiový priestor ide jedným smerom a absolútne sa nerozlišuje. Všetky rádia sú v podstate rovnaké, či je to Funrádio, Európa2, alebo Expres. Všetko sú to stredoprúdové rádia, ktoré hrajú nejaké súčasné hity, a potom sa tam snažia niekedy odkloniť. Akurát Jemné a Vlňa, tak to sú také, trochu žánrovo iné. Ale nemám žiadny vzor, a ani si nemyslím, že nejaké vzory sú.

Otázka č. 14: A na záver, spomeniete si na Váš najsilnejší hudobný zážitok?

Tak tých bolo veľa. Ale asi najsilnejší bol, tým že to bolo tesne po revolúcií, keď sme boli na koncerte skupiny Kiss v Prahe. Keďže som bol odmalička ťažký vyznávač tejto kapely, tak pamätám sa, že keď to začalo, tak som 5 minút nemohol vôbec hovoriť. Bolo to nepredstaviteľné, že to vlastne vidíme naživo, takže to bol jeden. Druhý bol určite keď v 1992 tu mal byť koncert AC/DC na štadióne, a oni robili také promo, pretože mali ísť prvýkrát do východného bloku. Mali koncert v Mníchove, a poslali autobus, ktorý pozbieral pár novinárov, alebo ľudí z rádií, a ja som bol medzi nimi. Došiel veľký autobus pred náš dom. Vtedy som ešte býval s mamou a babkou v rodinnom dome tu, na Ľudovom námestí. Celá štvrť kukala, čo sa deje. Zobrali nás do Mníchova na koncert. Potom nás zobrali na večeru, prespali sme tam,

a na druhý deň bola tlačovka s Angusom Youngom a Brianom Johnsonom, so spevákom a gitaristom z kapely, a tak som na nich kukal. Ešte som mal doma plagáty na stene. Po tej tlačovke som sa za nimi nejak predral cez ochranku, a dodnes mám fotky, ako s nimi pijem pivo a rozprávame sa. Kamoš tam bol ako fotograf od nás, tak to fotil. Takže z toho som potom urobil veľké reportáže do Mladých rozletov. To bol taký časopis v tej dobe pre mladých. Takže to je dodnes taký veľmi silný zážitok, lebo viem, že všetci českí novinári sa tam nedostali. Ani Maďari, ani nikto, iba ja.

Summary

The title of this bachelor thesis is Content analysis of music dramaturgy of selected radio stations. As a first step, it was important to choose two radio stations that would be compatible. We chose one Czech and one Slovak radio for this work. Český rozhlas Radiožurnál and Rádio Slovensko. Subsequently, we collected playlists from both stations within a period of one week.

In the first part of the bachelor thesis, we performed a content analysis on the collected playlists. We set specific goals and hypotheses. We focused on questions like: How many songs were played in one day? What was the ratio of songs from foreign to Czech and Slovak performers? How often did the individual performers sound? After analyzing the songs played by each radio station, we proceeded to compare. As a result, the difference between the number of songs played per week between the radio stations was negligible. However, there was a more visible difference in the number of Slovak and Czech performers compared to foreign ones. It turned out that almost half more Slovak and Czech performers performed on Radio Slovensko during the week than on Radiožurnál.

In the next part, we supplemented the work with an interview with the professional music dramaturg of Radio Slovensko, Rasťo Očenáš. In the personal interview, we focused mainly on issues related to his work and the creation of playlists. We have found that nowadays it is no longer just the work of a music dramaturg, but above all professional broadcasting programs. Without a music playwright, however, such a program would not be able to function independently, so its importance is essential. At the end of the work, we summarized the above results.

Résumé

Le titre de cette thèse de licence est Analyse de contenu de la dramaturgie musicale de stations de radio sélectionnées. Dans un premier temps, il était important de choisir deux radios qui seraient compatibles. Nous avons choisi une radio tchèque et une radio slovaque pour ce travail. Český rozhlas Radiožurnál et Rádio Slovensko. Par la suite, nous avons collecté les listes de lecture des deux stations dans un délai d'une semaine.

Dans la première partie du mémoire de licence, nous avons effectué une analyse de contenu sur les playlists collectées. Nous fixons des objectifs précis et des hypothèses. Nous nous sommes concentrés sur des questions telles que : combien de chansons ont été jouées en une journée ? Quelle était la proportion de chansons d'interprètes étrangers par rapport aux artistes tchèques et slovaques ? À quelle fréquence les interprètes individuels ont-ils sonné ? Après avoir analysé les chansons diffusées par chaque station de radio, nous avons procédé à une comparaison. En conséquence, la différence entre le nombre de chansons diffusées par semaine entre les stations de radio était négligeable. Cependant, il y avait une différence plus visible dans le nombre d'artistes interprètes slovaques et tchèques par rapport aux étrangers. Il s'est avéré que près de la moitié d'artistes slovaques et tchèques se produisaient sur Rádio Slovensko pendant la semaine que sur Radiožurnál.

Dans la partie suivante, nous avons complété le travail par une interview du dramaturge musical professionnel de Rádio Slovensko, Rastó Očenáš. Dans l'entretien personnel, nous nous sommes concentrés principalement sur les questions liées à la création de listes de lecture. Nous avons constaté qu'aujourd'hui ce n'est plus seulement le travail d'un dramaturge musical, mais surtout des émissions professionnelles de diffusion. Sans un dramaturge musical, cependant, un tel programme ne pourrait pas fonctionner de manière indépendante, son importance est donc essentielle. A la fin des travaux, nous avons résumé les résultats ci-dessus.

Anotácia

Priezvisko a meno autora	Ficelová Kristína
Názov katedry	Katedra Muzikologie
Názov fakulty	Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Názov bakalárskej práce	Obsahová analýza hudobnej dramaturgie vybraných rozhlasových staníc
Meno vedúceho bakalárskej práce	Mgr. Jan Blüml, Ph.D.
Počet titulov použitej literatúry	
Kľúčové slová	Obsahová analýza, hudobná dramaturgia, média, rozhlas, playlist, Český rozhlas Radiožurnál, Rádio Slovensko
Abstrakt	<p>Bakalárska práca sa zaoberá skúmaním hudobných playlistov dvoch kompatibilných rozhlasových staníc, Českého rozhlasu Radiožurnál a Rádia Slovensko. Na ich výskum sme použili metódu obsahovej analýzy. V úvode práce sú zhrnuté informácie o médiách, rozhlase a jeho vývoji a charakteristika oboch skúmaných verejnoprávnych rádii. V praktickej časti sa venujeme obsahovej analýze zozbieraných playlistov v časovom rozmedzí jedného týždňa. Po analýze oboch staníc sme previedli komparáciu. Prácu sme doplnili rozhovorom s odborným hudobným dramaturgom Rádia Slovensko. V závere práce sme zhrnuli výsledky obsahovej analýzy, komparácie a rozhovoru.</p>